

Маттаның хош хабары

Гириш

Бу китап Исаның шәгирди Матта тарапындан язылды. Матта Иса душмазындан озал салгытчыды. Эмма Иса Месих билен болан душушык онуң дүңйәгарайшыны дүйпгөтер өзгердйәр. Иса оны Өз ызына эрмәге чагыранда, Матта бада-бат кәрини ташлап, Онуң ызына дүшйәр. Матта Иса нирә гитсе, Онуң билен биле гидйәр ве соңра Онуң 12 ресулының бири боляр.

Матта өз китабында Көне Әхт язгыларына йыгы-йыгыдан салгыланяр. Ол китабыны Исаның несил дарагтыны беян этмекден башлаяр. Шейле этмек билен, ол Исаның төтәнликден пейда болман, эйсем Көне Әхтдәки вадалара гөрә доглан-дыгыны ныгтаяр. Матта Исаның Месихдигини, Онуң пыгамберлер аркалы вада берлен Патышадыгыны аян эдйәр. Пыгамберлер Иса Месихиң Давут пыгамбериң

неслинден доглуп, Худайың Шалыгыны беркарар этжек Халасгәрдигини мүнлерче йыл озал айдып гечипдирлер. Матта өзүниң шаят болан вакаларыны беян эдип, Иса Месихиң догрудан-да Худайың Ог-лудыгыны тассыкляяр.

Матта Худайың Шалыгы барада өрән көп язяр. Ол бу Шалыгың гүндогарда, я гүнбатарда, я хайсыдыр башга бир ерде дәл-де, адамларың өзлерини Иса табшырып, Оңа эерен ерлеринде беркарар боляндыгыны оқыжыларына мәлим эдйәр. Иса Месихе иман эдип, Онуң табшырыкларыны бержай эдйән ислендик адам догры дурмушда яшап, Худайың Шалыгыны мирас аляр.

Матта өз китабында Исаны Мугаллым дийип атландыряр, себәби Иса Мукаддес Язгылары долы ыгтыярлылык билен тесвирләрди, Худайың Шалыгыны Шаят хөк-мүнде беян эдерди.

Мазмуны

Иса Месихиң несил дарагты ве доглушы.....	1:1–2:23
Яхя пыгамбериң хызматы	3:1-12
Исаның чүмдүрилмеги ве сыналмагы.....	3:13–4:11
Исаның Желиле веляатындакы хызматы.....	4:12–18:35
Желиледен Иерусалиме ченли	19:1–20:34
Иң соңкы хепде ве Иерусалим шәхерине гирмеги	21:1–27:66
Реб Исаның өлүми ве дирелиши	28:1-20

1-нчи бап

Иса Месихиң несил дарагты

(Лука 3:23-38)

¹Ыбрайымың ве Давудың неслинден болан Иса Месихиң несил дарагтының язгысы, ине, шейледир: ²Ыбрайымдан Ысхак, Ысхакдан Якуп, Якупдан Яхуда ве онуң доганлары дүйнә инди. ³Яхудадан Перес билен Зерах догулды, оларың эжеси Тамарды. Пересден Хесрон, Хесрондан Рам догулды. ⁴Рамдан Эминадап, Эминадапдан Нахшон, Нахшондан Салмон догулды. ⁵Салмондан Боваз дүйнә инди, онуң эжеси Рахапды. Боваздан Обет дүйнә инди, онуң эжеси Рутды. Обет Йышайың какасыды. ⁶Йышайдан Давут патыша догулды. Давутдан Сүлейман дүйнә инди, онуң эжеси Урияның дул аялы Батшебады. ⁷Сүлеймандан Рехабгам, Рехабгамдан Абыя, Абыядан Аса, ⁸Асадан Ехошпат, Ехошпатдан Ехорам, Ехорамдан Узыя догулды. ⁹Узыядан Ётам, Ётамдан Ахаз, Ахаздан Хизкия, ¹⁰Хизкиядан Манаша, Манашадан Амон, Амондан Ёшыя догулды. ¹¹Ёшыя Бабыл сүргүниниң өңүсырасында доглан Еконяның ве онуң доганларының атасыды. ¹²Еконя Бабыл сүргүнинден сонра доглан Шеялтыелиң атасыды. Шеялтыелден Зерубабыл, ¹³Зерубабылдан Абыхут, Абыхутдан Элиякым, Элиякымдан Азор, ¹⁴Азордан Садок, Садокдан Акым,

Акымдан Элихут, ¹⁵Элихутдан Элгазар, Элгазардан Маттан, Маттандан Якуп догулды. ¹⁶Якуп Меръемин адамсы Юсубың атасыды, Меръемден болса Месих ^a дийип атландырылан Иса догулды.

¹⁷Шейлеликте, Ыбрайымдан Давуда ченли болан несиллер жеми он дөрт аркадыр. Давутдан Бабыл сүргүнине ченли хем он дөрт, Бабыл сүргүнинден Месихе ченли хем он дөрт аркадыр.

Иса Месих догуляр

(Лука 2:1-7)

¹⁸Иса Месихиң доглушы шейле болды: онуң эжеси Меръем билен Юсуп адаглыды, эмма олар энтек яссыкдаш болманкалар, Меръем өзүниң Мукаддес Рух аркалы гөврели боландыгыны билди. ¹⁹Онуң адаглысы Юсуп догручыл адамды, шоңа гөрә ол Меръемин иле масгара болмагыны ислемән, оны яшырын айрып гойбермеги йүрегине дүвди. ²⁰Юсуп бу хакда ойланып йөркә, Реббиң бир перишдеси онуң дүйшүне гирип: «Эй, Давут оглы Юсуп! Сен Меръеме өйленмекден горкма, себәби онуң гөвресиндәки Мукаддес Рух аркалыдыр. ²¹Ол бир Огул дограр, сен онуң адына Иса ^b дакарсың, себәби Ол Өз халкыны гүнәлеринден халас эдер» дийди. ²²⁻²³Буларың хеммеси Реббин пыгамбер аркалы: «Ине, бой гыз гөврели болуп, Огул дограр. онуң адына Иманувел дакарлар» дийип айдан

^a **1:16 Месих** – еврейлер бу сөзи Худай тарапындан вада берлен Патыша бабатында уланярлар. Сөзлүге серет.

^b **1:21 Иса** – бу сөз *Реб халас эдйәр* диймеги анладяр.

сөзүнің бержай болмагы үчин болды. Бу ат «Худай бизиң билендир» диймеги аңладяр. ²⁴Юсуп укудан оянансоң, Реббин перишдесиниң буйругыны ерине етирип, Меръеме өйленди. ²⁵Эмма Меръем оглуны ^a догуриянча, Юсуп оңа янашмады. Юсуп доглан чаганың адына Иса дакды.

2-нжи бап

Мүнечжимлер гүндогардан гелйәр

¹Иса Хирод патышаның дөврүнде Яхудыяның Бейтуллахам шәхеринде энеден догулды. Шонда мүнечжимлер гүндогардан Иерусалиме гелип: ²«Яхудыларың патышасы болуп доглан ниреде? Биз Онуң доглуш йылдызыны гөрдүк ве Оңа сежде этмәге гелдик» дийдилер. ³Хирод патыша муны эшиденде, онуң өзиде, тутуш Иерусалим халкы-да галагоплуга дүшди. ⁴Ол әхли әлбашчы руханылары, Төврат мугаллымларыны йыгнап, олардан Месихиң ниреде догулмалыдыгы хакында сорады. ⁵Олар шейле жогап бердилер: «Ол Яхудыядакы Бейтуллахам шәхеринде догулмалы, себәби пыгамбер шейле языпдыр:

⁶„Эмма сен, әй, Яхуда
 юрдундакы Бейтуллахам!
 Яхуда хөкүмдарларының
 арасында асла кичиси
 дәлсиң сен.
 Чүнки сенден бир Хөкүмдар
 чыкар,

халкым Ысрайылың чопаны болар“».

⁷Онсоң Хирод мүнечжимлери гизлин чагырып, олардан йылдызың хачан гөрнендиги барада жикме-жик сорады. ⁸Хирод: «Барың, чага барадакы хабарың аныгына етиң. Оны тапан бадыңыза, маңа хабар бериң. Менем барып, Оңа сежде этжек» дийип, олары Бейтуллахама иберди. ⁹Олар патышаны диңләп, ёла дүшдүлер. Ине, оларың гөрөн доглуш йылдызы ене пейда болды ве өнлерине дүшүп, чаганың доглан ериниң үстүне гелип дурды. ¹⁰Йылдызы гөрөнлеринде, оларың шатлыкларының чәги болмады. ¹¹Олар өе гирип, чага билен әжеси Меръеми гөрдүлер. Шонда дыза чөкүп, Оңа сежде этдилер-де, хазыналарыны ачып, алтын, хошбой түтетгилер ве мүр ^б совгат бердилер. ¹²Хиродың янына гайдып бармазлык хакда дүйш аркалы дуйдурыш берленсоң, мүнечжимлер өз юртларына башга әл билен гайтдылар.

Юсуп маишгаласы билен Мүсүре гачяр

¹³Мүнечжимлер гиденден соң, Реббин бир перишдеси Юсубың дүйшүне гирип: «Тур! Чага билен әжесини ал-да, Мүсүре гач. Өзүм хабар берйәнчәм, шол ерде гал, себәби Хирод чаганы өлдүрмек үчин Онуң гөзлегине чыкмакчы боляр» дийди. ¹⁴Шейлеликде, Юсуп турды-да, чага билен Онуң әжесини алып, шол гиже

^a 1:25 *Оглуны* – кәбир голязмаларда *новбахар оглуны*.

^б 2:11 *Мүр* – атыр ясамакда ве мерхумы жайламакда уланылан якымлы ыслы өсүмлик. Сөзлүге серет.

Мүсүре тарап ёла дүшди. ¹⁵Ол тә Хирод өлйәнчә, шол ерде галды. Шун-лукда, Реббин: «Оглумы Мүсүрден чагырдым» дийип, пыгамбер аркалы айдан сөзи бержай болды.

¹⁶Мүнечжимлериң алданыны биллип, Хирод гахар-газаба мүнди. Ол мүнечжимлерден сорап аныклан вагтына гөрә, Бейтуллахам билен онуң даш-төверегиндәки обаларда доглан ики яшындакы ве ики яша етмедик эркек гөбекли чагаларың әхлисини өлдүртди. ¹⁷Шейдип, Ермея пыгамберин шу айданлары бержай болды:

¹⁸«Рамадан бир сес эшидилди,
агы ве ажы перят сеслери,
Рахел чагалары үчин агляяр,
теселли берилмегини
ислемейәр,
чүнки олар инди ёк».

Юсуп машгаласы билен Насыра гайдып гелйәр

¹⁹Хирод өленден соң, Реббин бир перишдеси Мүсүрде Юсубың дүйшүне гирип: ²⁰«Тур, чага билен Онуң әжесини ал-да, Ысрайыла долан, себәби чаганың жанының кастына чыканлар өлди» дийди. ²¹Онсоң Юсуп чага билен әжесини алып, Ысрайыла гайтды. ²²Йөне Археланың өз атасы Хиродың ерине Яхудыяның патшасы боланыны эшидип, ол ере бармага горкды. Дүйшүң үсти билен дуйдурыш берленсоң, ол Желле велятына тарап ёла дүшди. ²³Ол ере барып, Насыра диен шәхерде месген тутды. Шейдип, пыгамберлер аркалы: «Оңа насыралы дийлер» дийип айдылан сөз бержай болды.

3-нжи бап

Яхя чүмдүрижениң вагзы
(Марк 1:1-8; Лука 3:1-18;
Ёханна 1:19-28)

¹Шол гүнлерде Яхя чүмдүрижи пейда болуп, Яхудыя чөлүнде вагыз этмәге башлады. ²Ол: «Тоба эдиң, себәби Гөгүң Шалыгы голайлады» диййәрди. ³Ине, Ишая пыгамберин ол хакында: «Чөлде бир сес гыгыр-яр: „Реббе ёл тайынлан! Онуң ёдаларыны дүзләң!“ диййәр» дийип айдан шол адамы Яхядыр. ⁴Яхяның дүе йүңүнден эшиклери, билинде гайышдан гушагы барды. Онуң иймити чекиртге билен мейдан балыды. ⁵Тутуш Иерусалимин, Яхудыяның ве Иордан этрабының әхли халкы онуң янына гелйәрди. ⁶Олар гүнәлери үчин тоба эдип, Яхя тарапындан Иордан дерясында чүмдүрилийәрдилер.

⁷Яхя фарисейлериң ве саддукейлериң энчемесинин чүмдүрилмек үчин өз янына гелйәндиклерини гөрөндө, олар шейле дийди: «Эй, алахөврән-лер несли! Гелжек газапдан гачып гутулып билерис өйдйәнцизми? ⁸Мундан бейләк эден тобаңызга мынасып миве берин. ⁹Өз-өзүңизе: „Бизиң атамыз Ыбрайымдыр“ дийип ойламаң. Мен сизе шуны айдайын: Худай Ыбрайым үчин шу дашлардан хем перзент ярадып билйәндир! ¹⁰Ине, палта эййәм агачларың дүйбүнде ятыр: оңат миве бермейән хер бир агач чапылып, ода ташланар. ¹¹Тоба эденди-гиңизиң нышаны хөкмүнде мен си-зи сува чүмдүрийәрин, эмма менден соңра Гелжек менден хас гүйчлүдир.

Мен Онуң чарыкларыны гөтермәге-де мынасып дәлдин. Ол сизи Мукаддес Руха хем-де ода чүмдүрер. ¹²Онуң харман совурян чаршагы элиндедир. Ол харман ерини сүпүрер, бугдайыны аммара үйшүрер, саманы болса сөнмез отда якар».

Иса сува чүмдүрилйәр

(Марк 1:9-11; Лука 3:21,22)

¹³Онсоң Иса Яхя тарапындан чүмдүрилмек үчин Желиледен Иордана, Яхяның янына гелди. ¹⁴Эмма Яхя Оны саклап: «Сен мени чүмдүрмели велин, Сениң Өзүң мениң яныма гелйәрсинми?» дийди. ¹⁵Иса оңа: «Гой, хәзир шейле болсун, себәби бизе Худайың ислегини бержай этмек ярашяндыр» дийип жогап берди. ¹⁶Иса сува чүмдүрилип чыкан бадына гөклер ачылды. Ол Худайың Рухуның кепдери гөрнүшде Өз үстүне инип гелйәннини гөрди. ¹⁷Шол вагт гөкден: «Бу Мениң сөвер Оглумдыр, Мен Ондан көп разыдырын» диен оваз гелди.

4-нжи бап

Иса сыналяр

(Марк 1:12,13; Лука 4:1-13)

¹Соңра иблисин сынамагы үчин, Мукаддес Рух Исаны чөле эжитди. ²Иса кырк гиже-гүндиз агыз бекләнден соңра ажыкды. ³Шол вагт Онуң янына аздырыжы шейтан гелип: «Эгер Сен Худайың Оглы^a болсаң, онда шу дашларың чөреге өврүлмегини буюр» дийди. ⁴Эмма Иса оңа:

«„Ынсан диңе чөрек билен яшаман, эйсем Реббин агзындан чыкян хер бир сөз билен хем яшаяр“ дийип язылгыдыр» дийип жогап берди. ⁵Соңра иблис Исаны мукаддес шәхер Иерусалиме гетирди. Оны ыбадатхананың чүр депесине чыкарып: ⁶«Эгер Сен Худайың Оглы болсаң, Өзүңи ашак окла. Чүнки шейле язылгыдыр:

„Ол перишделерине Сен бабатда эвр эдер.

Аягың даша бүдремез ялы, олар Сени эллеринде гөтерер“» дийди.

⁷Иса оңа: «„Худайыңыз Ребби сынамаң“ дийип хем язылгыдыр» дийди.

⁸Бу гезек иблис Исаны бейик бир дагың чүр башына чыкарды. Она дүңйәнниң эхли шалыкларыны ве оларың шан-шөхратыны гөркезип: ⁹«Эгер дызыңа чөкүп, маңа сежде этсен, буларың барыны Саңа берейин» дийди. ¹⁰Иса оңа: «Ёк бол, шейтан! „Худайыңыз Реббе сежде эдиң, диңе Она гулук эдиң“ дийип языландыр» дийди.

¹¹Шундан соң иблис Исаны ташлап гитди. Перишделер гелип, Иса хызмат этдилер.

Иса Хош Хабары ыглан этмәге башляар

(Марк 1:14,15; Лука 4:14,15)

¹²Иса Яхяның туссаг эдилендигини эшиденде, Желилэ доланды. ¹³Ол илки Насыра шәхерине гелди, эмма ол ерде узак эгленмән, Зебулун билен Нафталы веляятындакы Желиле көлүниң кенарында ерлешйән

^a **4:3 Худайың Оглы** – Көне Әхтде бу ат патышалар үчин уланыларды. Тәзе Әхтде болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилен диймеги аңладяр. Сөзлүге серет.

Капернаумда орнашды. ¹⁴Шунлукда, Ишая пыгамбер аркалы айдылан шу сөз бержай болды:

¹⁵«Эй, Зебулун ве Нафталы юрды!

Деңиз якасындакы ёл,
Иорданың аңырсы!

Эй, кесеки миллетлерин
яшаян Желилеси!

¹⁶Түмлүкде месген тутан халк

бейик нур гөрди,

түм гараңкылыкда
яшаянларың үстлерине нур
сачылды».

¹⁷Шол вагтдан башлап, Иса: «Тоба эдиң, чүнки Гөгүң Шалыгы голайлады» дийип, вагыз этмәге башлады.

Иса илкинҗи шәгиртлерини

сайлая

(Марк 1:16-20)

¹⁸Иса Желиле көлүниң кенарындан гечип барярка, көле тор ташлап дуран ики доганы гөрди. Оларың бири Петрус лакамлы Симун, бейлекиси хем Андрысды. Олар балыкчыдылар. ¹⁹Иса олар: «Мениң ызыма дүшүң, Мен сизи ынсан тутян балыкчылар эдейин» дийди. ²⁰Олар хем шол вагтың өзүнде торларыны ташлап, Онуң ызына дүшдүлер. ²¹Бираз йөрәнлеринден соң, Иса башга ики доганы, Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханнаны гөрди. Олар гайыгың ичинде какалары Зебедей билен торларыны бежерип отырдылар. Иса олары чагырды. ²²Олар хем дессине

гайык билен какалары Зебедейи ташлап, Исаның ызына дүшдүлер.

Иса хассалары сагалды

²³Иса тутуш Желилэни айланып чыкды. Ол ердэки синагогаларда сапак берип, Гөгүң Шалыгының Хош Хабарыны вагыз этди, халкың арасындакы хер хили кеселлери, хассалары сагалтды. ²⁴Онуң ат-овазасы бүтин Сирия яйрады, дүрли кеселлере дучар болан әхли хассалары, арвах-жын эеләнлери, тутгайлылары ве отуралары Исаның янына гетирдилер, Ол хем олары сагалтды. ²⁵Желиледен, Декаполистен ^a, Иерусалимден, Яхудыядан ве Иорданың гүндогар тарапындан улы мәхелле Онуң ызына дүшди.

5-нҗи бап

Хакыкы багтыярлык

(Лука 6:20-23)

¹Иса үйшен мәхеллэни гөрүп, дага чыкып отурды. Шәгиртлери Онуң янына гелдилер, ²Иса хем олара өвретмәге башлады:

³«Рухы гарыплар багтлыдыр, чүнки Гөгүң Шалыгы оларыңкыдыр.

⁴Гусса чекйәнлер багтлыдыр, чүнки олар гөвүнлик берлер.

⁵Юмшак адамлар багтлыдыр, чүнки олар ер йүзүни мирас аларлар.

⁶Догрулыга ажыгып-сувсанлар багтлыдыр, чүнки олар доюп-ганарлар.

⁷Рехимлилер багтлыдыр, чүнки олар-да рехим эдилер.

^a **4:25 Декаполис** – Самария билен Желилэниң гүндогарында ерлешен он шәхериң умумы ады. Сөзлүге серет.

⁸Калбы пәклер багтлыдыр, чүнки олар Худайы гөрерлер.

⁹Парахатлык дөрөйдәнлер багтлыдыр, чүнки олар Худайың огуллары дийлер.

¹⁰Догрулык үчин ызарланялар багтлыдыр, чүнки Гөгүң Шалыгы оларыңкыдыр.

¹¹Мен себәпли адамларың сизе сөген, ызарлан, нәхак ере хер хили гыбатыңызы эден махалы багтлысыңыз! ¹²Шатланың, бегениң, себәби гөклерде алжак сылагыңыз улудыр. Сизден өң пыгамберлер-де шейдип ызарландылар.

Дуз ве ышык

(Марк 9:50; Лука 14:34,35)

¹³Сиз ериң дузусыңыз, эмма дуз тагамыны йитирсе, ол нәме билен дузланар? Дашары зыңлып, аяк астында депеленмекден башга хич зада ярамаз.

¹⁴Сиз дүниәниң ышыгысыңыз. Депеде гурлан шөхери гизләп болмаз. ¹⁵Чыраны якып, габың ашагында гойян дәлдирлер. Оны чырадаңың үстүнде гойяңдырлар, шонда ол өйдәкилерин хеммесине ышык берйәндир.

¹⁶Гой, сизиң ышыгыңыз адамларың өңүнде парласын, шонда олар говы ишлериңизи гөрүп, гөкдәки Атаңызы шөхратландыларлар.

Иса Төврат хақында сөз ачяр

¹⁷Маңа Төврат билен пыгамберлерин язгыларыны бозмага гелендир өйтмәң. Мен бозмага дәл-де, олары амала ашырмага гелдим. ¹⁸Сизе

догрусыны айдярын, асман билен ер өтйәнчә, әхли зат амала ашянча, Төвратдан екеже харп-да, бир нокатда өчмез. ¹⁹Шонуң үчин хем ким бу буйрукларың иң кичисинден бирини бозса ве шейле этмеги башгалара өвретсе, ол Гөгүң Шалыгында иң кичи сайылар. Эмма ким булары бержай эдип, башгалара-да өвретсе, ол Гөгүң Шалыгында улы сайылар. ²⁰Мен сизе шуны айдярын: догрулыгыңыз Төврат мугаллымларыңкы билен фарицейлеринкиден артык болмаса, Гөгүң Шалыгына асла гирмерсиңиз.

Гахар ве хөкүм

²¹Сиз ата-бабаларымыза: „Адам өлдүрме, ким адам өлдүрсе, хөкүме сезевар болар“ дийленини эшиденсиңиз. ²²Эмма Мен сизе айдярын: өз доганына гахарланан^а адам хем хөкүме сезевар болар. Ким өз доганына „рака“^б дийсе, ёкары межлисин хөкүмине сезевар болар. Хатда хич ким „самсык“ хем диймесин, ёгсам довзах одуна ташланар. ²³Шонуң үчин гурбанлык сыпасында садака бермәге баряркәң, доганыңың сенден өйкекинениң бардыгы ядыңа дүшсе, ²⁴садакаңы сыпаның өңүнде гой-да, гидип өңүрти доганың билен яраш. Соңра гелип, садакаңы хөдүр эт.

²⁵Давагәрин билен энтәк ёлдакан яраш, ёгсам ол сени каза, казы хем зындан сакчысына табшырып, зындана дүшмегиң ахмал. ²⁶Саңа догрусыны айдярын, жеримәңи долы төлейәнчәң, ол ерден чыкмарсың.

^а 5:22 *Гахарланан* – кәбир голязмаларда хич бир себәпсиз гахарланан.

^б 5:22 *Рака* – арамейче бу сөз *бош келле* диймеги аңладяр.

Зынахорлык

²⁷Сиз: „Зына этме“ дийленини хем эшиденсиңиз. ²⁸Эмма Мен велин ким башга аяла азгын хөвөс билен бакса, өз йүрегинде эййэм онуң билен зына эдендир диййэрин. ²⁹Саг гөзүң сениң гүнэ этмегине себэп болса, оны согруп ташла. Бир сынаңың ёк болмагы тутуш гөврөңиң довзаха атылмагындан говудыр. ³⁰Саг элиң сениң гүнэ этмегине себэп болса, оны кесип ташла. Бир сынаңың ёк болмагы тутуш гөврөңиң довзаха ташланмагындан говудыр.

Талак

(Марк 10:11-12; Лука 16:18)

³¹Шейле хем: „Ким аялыны ковуп гойберсе, оңа талак хатыны берсин“ дийлендир. ³²Эмма Мен сизе диййэрин, аялыны зынадан башга себэп билен айран адам онуң зына этмегине себэп боляндыр. Айрылышан аяла өйленен адам хем зына эдйэндир.

Ант ичмек барада

³³Сиз ене гадымкылар: „Яландан ант ичме, эмма Реббинң өнүнде ичен антларыңы бержай эт“ дийленини хем эшиденсиңиз. ³⁴Мен велин сизе асла ант ичмэң чүнки гөк Худайың тагтыдыр. ³⁵Ерден хем ант ичмэң, чүнки ер Онуң аякларының күрсүсидир;

Иерусалимден-де ант ичмэң, чүнки ол Бейик Патышаның шәхеридир. ³⁶Өз башыңыздан хем ант ичмэң, себэби сиз онуң еке гылыны-да ак я гара эдип билйән дәлсиңиз. ³⁷Сизиң „хаваңыз“ хава, „ёгуңыз“ ёк болсун. Мундан артыгы шейтандандыр.

Гөзе – гөз, дише – диш

(Лука 6:29,30)

³⁸Сиз: „Гөз орнуна гөз, диш орнуна диш“ дийленини эшиденсиңиз. ³⁹Эмма Мен сизе диййэрин: ярамаз адама гаршы дурма. Сениң саг яңагына ура-на, бейлеки янагыңы-да тут. ⁴⁰Сениң билен давалашып, көйнегиңи алжак боляна донуңы-да бер. ⁴¹Ким сени өзи билен бир мензил ёл йөрөмәге межбур этсе, сен онуң билен ики мензил ёл йөре. ⁴²Дилег салана бер, карз дилейәнден йүзүңи өвүрме.

Душманларыңызы сөйүң

(Лука 6:27-28,32-36)

⁴³Сиз: „Якыныңы сөй, душманыңы йигрен“ дийленини хем эшиденсиңиз. ⁴⁴Эмма Мен сизе диййэрин: душманларыңызы сөйүң, өзүңизи ызарлаянлар үчин дога-дилег эдиң. ^a ⁴⁵Шонда сиз гөкдәки Атаңызың огулларыдыгыңызы субут эдерсиңиз. Гөкдәки Атаңыз Өз гүнешини яманларың хем, ягшыларың хем үстүне догдуряр, ягмырыны догруларың хем, эгрилерин хем үстүне ягдыряр. ⁴⁶Сиз өзүңизи

^a **5:44** Кәбир голязмаларда *Өзүңизе гаргаянлар үчин ягышылык диләң, өзүңизи йигренйәнлере ягышылык эдиң, өзүңизи ынжәдянлар, ызарлаянлар үчин Худая дога оқаң диен жүмле хем бар.*

5:27 Мср 20:14; Кан 5:18. **5:31-32** Лук 16:18; Мар 10:11-12; Кан 24:1-4.

5:33-37 Лев 19:12; Чөл 30:2-3; Кан 23:21. **5:38** Мср 21:24; Лев 24:20; Кан 19:21.

5:43 Лев 19:18.

сөййәнлери сөййән болсаңыз, онда нәме сылаг аларсыңыз? Салгыт йыгна-аянлар-да шейле этмейәрми нәме? ⁴⁷Диңе өз достларыңызга салам берйән болсаңыз, онда нәме артыкмач иш эдйәрсиниз? Бутпаразлар-да шейле этмейәрми нәме? ⁴⁸Шейлеликде, гөкдәки Атаңызың кәмил болшы ялы, сиз хем кәмил болуң».

6-нжы бап

Садака бермек барада

¹«Хабардар болуң, согап ишлериңизи адамларга гөрүнмек үчин хеммелериң гөзүниң алнында этмәң. Бейле этсеңиз, гөкдәки Атаңыздан сылаг алмарсыңыз. ²Шонуң үчин хем мәтәже садака берениңизде, өнүңизде сурнай чалдырып, муны улы иле жар этмәң. Адамларың өвгүсини газанжак болуп, икийүзлүлер синагогаларда, көчелерде шейле эдйәрлер. Сизе догрусыны айдярын: олар эййәм өз сылагыны аландырлар. ³Сиз садака берениңизде, саг элиңизин нәме эдйәнини сол элиңиз билмесин. ⁴Шунлукда, берйән садакаңыз гизлин болсун. Гизлинликде эдилени гөрйән Атаңыз сизин сылагыңызы берер^а.

Худая дога-дилег этмек хакда (Лука 11:2-4)

⁵Дога-дилег эдениңизде, икийүзлүлер ялы болмаң. Олар гөз үчин синагогаларда, көчелериң бурчларында дуруп, дога окамагы халаярлар.

Сизе догрусыны айдярын, олар эййәм өз сылагыны аландырлар. ⁶Эмма сиз дога-дилег эдениңизде, отагыңыза гирип, гапыны япың-да, гөрүнмейән Атаңызга гизлинликде эдиң. Гизлинликде эдилени гөрйән Атаңыз сизин сылагыңызы берер. ⁷Дога-дилег эдениңизде, бутпаразлар ялы, бош сөзлери гайталап дурмаң. Олар көп сөзлемек билен эшидилерис өйдйәрлер. ⁸Олар ялы болмаң. Атаңыз сизе нәмелериң герекдигини Өзүңден дилемәнкәңиз билйәр ахырын. ⁹Шонуң үчин, шейле дога-дилег эдиң:

„Эй, гөкдәки Атамыз!

Адың мукаддес болсун!

¹⁰Патышалыгың гелсин!

Гөкде болшы ялы,
ерде-де Сениң ислегин амала ашсын!

¹¹Гүнделик чөрегимизи бизе шу гүн бер.

¹²Бизе яманлык эдйәнлери багышлайшымыз ялы,
Сен хем бизиң языкларымызы багышла.

¹³Бизи сынага салма, гайтам бизи шейтаннан халас эт. ^б»

¹⁴Башгаларың өзүңизе эден языкларыны багышласаңыз, гөкдәки Атаңыз хем сизин языкларыңызы багышлар. ¹⁵Эмма сиз оларың языкларыны багышламасаңыз, Атаңыз хем сизин языкларыңызы багышламаз.

Агыз беклемек хакында

¹⁶Агыз бекләниңизде икийүзлүлер ялы йүзүңизи салламаң. Олар

^а **6:4 Сизин сылагыңызы берер** – кәбир голязмаларда сизин сылагыңызы ач-ачан берер. 6-нжы аятда хем шейле.

^б **6:13** Кәбир голязмаларда *Чүнки патышалык, гудрат ве шөхрат эбедилик Сениңкидир. Омын!* диен жүмле хем бар.

адамлара агыз беклейэндиклерини гөркезжек болуп, өзлерине тимар бермейэрлер. Сизе догрусыны айдярын, олар эййэм өз сылагыны аландырлар. ¹⁷Эмма сиз агыз бекләниңизде, башыңызга яг гуюп, йүзүңизи ювун. ¹⁸Шонда сизиң агыз беклейэндигиңиз адамлара дэл-де, дине яшырын Атаңызга гөрнер. Гизлинликде эдилени гөрйән Атаңыз сизиң сылагыңызы берер.

Гөкдәки хазына барада

(Лука 12:33,34; 11:34-36; 16:13)

¹⁹Бу дүңдә өзүңизе хазына йыгнаман, бу ерде оны гүе билен пос иййэндир, мунда огрулар гирип огурлаяндыр. ²⁰Муңа дерек өзүңизе гөкдә хазына йыгнан, ол ерде не гүе, не пос иййэндир, не-де огрулар гирип огурлаяндыр. ²¹Хазынаңыз ниреде болса, йүрегиңиз хем шол ерде болар.

²²Бедениң чырасы гөздүр. Гөзүң сагдын болса, тутуш бедениң хем ягты болар. ²³Гөзүң шикесли болса, тутуш бедениң хем гараңкы болар. Эгер сендәки ышык гараңкы болса, онда ол нәхили элхенч гараңкылыкдыр!

²⁴Хич ким ики хожайына хызмат эдип билмез. Ол я бирини йигренип, бейлекисини сөөр, я-да бирине вепалы болуп, бейлекисини эсгермезлик эдер. Сиз хем Худая, хем байлыга хызмат эдип билмерсиңиз.

Гайгы этмәң

(Лука 12:22-31)

²⁵Шоңа гөрә сизе диййәрин: нәме ийип-ичерин дийип жаныңызга, нәме геерин дийип бедениңизи гайгы этмәң. Жан иймитден, беден эгин-эшикден гымматлы дэлмидир? ²⁶Гушлара середиң, олар не экйәрлер, не орярлар,

не-де аммарларда иймит топаярлар. Муңа гарамаздан, гөкдәки Атаңыз олары-да иймитлендирийәр. Сиз олардан хас гымматлы дәлмисиңиз? ²⁷Сизиң хайсы бириңиз гайгы эдип, өмрүңизи бир сагат узалдып билйәрсиңиз? ²⁸Нәме үчин эгин-эшигиң аладасыны эдйәрсиңиз? Мейдандакы лилияларың нәхили өсүшине середиң: олар не зәхмет чекйәрлер, не-де йүп эгирйәрлер. ²⁹Эмма Мен сизе диййәрин, хатда Сүлейман хем өзүниң бүтин шан-шөхратында буларың хич бири ялы гейинмәнди. ³⁰Эмма бу гүн бар болуп, эртир ожага ташланян мейдан отуны Худай шейле гейиндирийән болса, сизи ондан хас артык гейиндирмезми, эй, иманы азлар? ³¹Шонуң үчин нәме ийип-ичерис, нәме геерис дийип алада этмәң. ³²Бу затларың барыны бутпаразлар агтарярлар, йөне гөкдәки Атаңыз буларың әхлисиниң сизе герекидигини билйәр. ³³Сиз болса өңүрти Худайың Шалыгыны ве Онуң догрулыгыны агтарың, шонда бу затлар хем сизе онуң үстүне гошулып берлер. ³⁴Шонуң үчин эртири гайгы этмәң, эртир өз гайгысыны өзи эдер. Хер гүнүң дерди өзүне етерликдир».

7-нжи бап

Башгалары язгармаң

(Лука 6:37,38,41,42)

¹⁻²«Башгалары язгармаң, ёгсам сиз хем язгарыларсыңыз, себәби сиз нәхили язгарсаңыз, өзүңиз-де шейле язгарыларсыңыз. Хайсы өлчег билен өлчесеңиз, сизе-де шол өлчег билен өлчелер.

³Нәме үчин сен доганыңың гөзүндәки чөпи гөрйәрсин-де, өз гөзүндәки агажы сайгармаярсың? ⁴Нәдип

сен өз гөзүндө агач барка, доганына: „Гел, гөзүндөки чөпи чыкарайын“ дийжек? ⁵Эй, икийүзлү, илки өз гөзүндөки агажы чыкар, шонда доганының гөзүндөки чөпи чыкармак үчин оңат сайгарарсын.

⁶Мукаддес зады итлере бермән. Дүрлериңизи доңузларың өңүне ташламаң. Ёгсам олары аяклары билен депеләп, сонра өзүңизи парчалаймасынлар.

Худайдан дилән

(Лука 11:9-13)

⁷Дилән, сизе берлер; агтарың, тапарсыңыз; гапыны какың, сизе ачылар. ⁸Элбетде, дилән алар, агтаран тапар, гапы какана ачылар. ⁹Сизиң хайсы бириңиз оглуңыз чөрөк диләнде, она даш берер? ¹⁰Я-да балык диләнде, йылан берер? ¹¹Шейлеликде, сиз эрбет болубам өз чагаларыңыза оңат пешгешлер бермеги билйән болсаңыз, онда гөкдәки Атаңыз Өзүңден дилейәнлере хас-да көп ажайып пешгешлер бермезми? ¹²Шонуң үчин адамларың өзүңизе нәме этмегини ислейән болсаңыз, сиз-де олар шейле эдиң, себәби Мусаның кануны билен пыгамберлериң язгылары-да шунда жемленйәр.

Худайың ёлы дар гапыдыр

(Лука 13:24)

¹³Дар гапыдан гириң, себәби хеләкчилиге элтйән гапы инлидир ве онуң ёлы гиндир. Бу ёлдан гирийәнлер көпдүр. ¹⁴Эмма яшайша элтйән гапы инсиздир, ёлы дардыр. Бу ёлы тапанлар аздыр.

Агач ве онуң мивеси

(Лука 6:43,44; 13:25-27)

¹⁵Галп пыгамберлерден эгә болуң! Олар сизиң яныңыза гоюн дерисине

гирип гелерлер, эмма өзлери велин йыртыжы мөжеклердир. ¹⁶Сиз олары мивелеринден танарсыңыз. Тикенден үзүм я-да яндакдан инжир йыгылырма? ¹⁷Шонуң ялы-да хер бир оңат агач оңат миве берйәндир, эрбет агач болса эрбет миве берйәндир. ¹⁸Оңат агач эрбет миве, эрбет агач-да оңат миве берип билмез. ¹⁹Оңат миве бермейән хер бир агач чапылып, ода ташланяндыр. ²⁰Шейлелик билен, галп пыгамберлери мивелеринден танарсыңыз.

²¹Маңа: „Я Реб! Я Реб“ диен хер бир адам Гөгүң Шалыгына гирмез, диңе гөкдәки Атамың ислегини бержай эден она гирер. ²²Шол гүн көплер Маңа: „Я Реб, я Реб, биз Сениң адың билен пыгамберлик этмедикми? Сениң адың билен арвах-жынлары ко-вуп, көп гудратлар гөркезмедикми?“ диерлер. ²³Шонда Мен олара: „Эй, яманлык эдйәнлер, Мен сизи асла танамок, ёк болуң янымдан!“ дийип, ачык айдарын.

Ики бина

(Лука 6:47-49)

²⁴Шонуң үчин хем бу сөзлерими эшидип, олары бержай эдйән хер бир адам өйүни гаяның үстүндө гуран акыллы адама меңзейәр. ²⁵Ягыш ягып, силлер гелди, еллер өвсүп, ол өе урды, эмма өй йыкылмады, себәби ол гаяның үстүндө гурулупды. ²⁶Мениң бу сөзлерими эшидип, олары бержай этмедик хер бир киши өйүни чөгәниң үстүндө гуран акмак адам ялыдыр. ²⁷Ягыш ягып, силлер гелди, еллер өвсүп, ол өе урды. Өй йыкылып, бүтинлей вес-вейран болды». ²⁸Иса булары гүррүң берип гутаранда, мәхелле Онуң таглыматына хайран галды, ²⁹себәби Иса олар Төврат

мугаллымлары ялы дәл-де, эрк-ыгтырлы бири ялы өвредйәрди.

8-нжи бап

Иса дери кеселлини сагалдяр

(Марк 1:40-45; Лука 5:12-16)

¹Иса дагдан ашак иненде, улы мәхелле Онуң ызына дүшди. ²Шол вагт дери кеселине ёлуган бир адам Онуң янына гелип, дызына чөкүп: «Агам, эгер ислесең, мени бу кеселден тәмизләп билерсиң» дийди. ³Иса элини узатды-да, оңа дегрип: «Ислейэрин, тәмиз бол!» дийди. Ол адам шобада дери кеселинден гутулды. ⁴Сонра Иса оңа: «Әгә бол, муны хич киме айтмагын. Йөне гит-де, рухана гөрүн ве дери кеселинден сапланандыгыңың хеммелере субут эдер ялы, Мусаның буйран садакасыны бер» дийди.

Йүзбашының иманы

(Лука 7:1-10)

⁵Иса Капернаума гиренде, бир йүзбашы Онуң янына гелип: ⁶«Агам, мениң хызматкәрим өйде агыр ятыр. Чекйән жебринден яңа гозганып-да биленок» дийип ялбарды. ⁷Иса оңа: «Мен барып, оны сагалдарын» дийди. ⁸Йүзбашы Иса шейле жогап берди: «Агам, Сениң өйүме гелмегиңе мен мынасып дәл. Диңе бирже сөз айтсаң бес, мениң хызматкәрим сагалар. ⁹Мен хем буйрук астындакы адамдырын, ыгтыярымда эсгерлерим бар. Бирисине „Гит“ дийсем гидйәр, башгасына „Гел“ дийсем гелйәр. Хызматкәриме „Шуны эт!“ дийсем эдйәр». ¹⁰Иса бу сөзлери эшидип хайран галды. Ол ызына дүшүп гелйәнлере:

«Сизе догрусыны айдярын, Мен хатда Ысрайылда хем шейле иманы бар адамы тапмадым. ¹¹Сизе шуны-да айдярын: гүндогардан ве гүнбатардан көп адамлар гелип, Ыбрайым, Ысхак, Якуп билен биле Гөгүң Шалыгында бир сачагың башында оту-рарлар. ¹²Эмма Шалыгың мирасдүшери беллененлер дашары, гараңкылыга ташланар. Ол ерде агы ве дишгыжама болар» дийди. ¹³Иса йүзбаша: «Бар, гидибер, гой, саңа иманыңа гөрә болсун!» дийди. Онуң хызматкәри шол сагадың өзүнде сагалды.

Иса көп хассалары сагалдяр

(Марк 1:29-34; Лука 4:38-41)

¹⁴Иса Петрусың өйүне гелди. Ол Петрусың гайыненесини гыззырма тутуп ятаныны гөрди. ¹⁵Иса аялың элинден тутан бадына, онуң гыззырмасы айрылды. Аял еринден туруп, Иса хызмат этмәге башлады.

¹⁶Шол гүн агшам Исаның янына арвах-жын эелән адамлары гетирдилер. Ол хем бир сөз билен олардакы эрбет рухлары чыкарды, шейле-де хассаларың хеммесини сагалтды. ¹⁷Шундукда, Ишая пыгамберин үсти билен айдылан шу сөзлер бержай болды:

«Ол бизиң хассалыгымызы Өз үстүне алды,
бизиң дертлеримизи чекди».

Исаның ызына эермек

(Лука 9:57-62)

¹⁸Иса дашына үйшен көпсанлы мәхелләни гөрүп, шәгиртлерине көлүң бейлеки тарапына гечмеги буюрды. ¹⁹Шонда Төврат мугаллымларың бири гелип: «Мугаллым, Сен нирә гитсең,

мен хем Сениң ызыңа дүшжек» дийди. ²⁰Иса оңа: «Тилкилерин сүрени, гушларың хөвүртгеси бардыр, йөне Ынсан Оглуның башыны гоюра-да ери ёкдур» дийип жогап берди.

²¹Онуң башга бир шәгирди: «Агам, ругсат эт, өнүрти гидип, какамы жайлайын» дийди. ²²Эмма Иса оңа: «Мениң ызыма дүш, гой, өлүлерини өлүлериң өзлери жайлаберсинлер» дийди.

Иса тупаны ятыряр

(Марк 4:35-41; Лука 8:22-25)

²³Иса гайыга мүнөнде, шәгиртлери хем Онуң ызына дүшдүлөр. ²⁴Көлде бирденкә гүйчли гай турды ве гайык толкунлара бүрелди. Эмма Иса уклап ятырды. ²⁵Шәгиртлери Оны оярып: «Агам, бизи халас эт! Биз хеләк болуп барярыс!» дийдилер. ²⁶Иса олар: «Нәмә горкярысыңыз, эй, иманы азлар?!» дийди. Соңра Ол еринден туруп, еле ве көле кәеди велин, ол ере долы үмсүмлик аралашды. ²⁷Олар хайран галып: «Бу нәхили Адамка, хатда ел билен көл-де Оңа гулак асыр?» дийишдилер.

Иса арвах-жыңлары чыкарыяр

(Марк 5:1-20; Лука 8:26-39)

²⁸Иса көлүң бейлеки кенарындакы гадаралыларың^а юрдуна гелди. Ол ерде Оңа арвах-жын элән ики саны адам душ гелди. Олар гонамчылыкдан чыкып гелйәрдилер. Оларың жу-да вагшыдыклары үчин, ол ерден хич ким гечип билмейәрди. ²⁹Бирденкә олар: «Эй, Худайың Оглы! Сениң би-зиң билен нәме ишиң бар? Бизи ваг-тындан өң гынамага гелдиңми?» ди-йип гыгырышып башладылар. ³⁰Шол

вагт олардан узагракда уллакан бир доңуз сүрүси отлап йөрди. ³¹Арвах-жынлар Иса ялбарып: «Эгер бизи ковуп чыкармакчы болсаң, онда би-зи доңуз сүрүсине ибер» дийдилер. ³²Иса олар: «Барың!» дийди. Шей-дип, олар адамлардан чыкып, доңуз-ларың ичине гирдилер. Шонда ту-туш доңуз сүрүси учутдан ашак зы-ңып, көлде пайырдашып гарк болды. ³³Чопанлар гачып, шәхере гитдилер. Олар арвах-жын элән адамлара нәме боландыгы барадакы вакаларың хем-месини халка гүррүң бердилер. ³⁴Он-соң шәхериң тутуш илаты Иса билен душуммага гелди. Оны гөрөнлерин-де, өзлериниң шәхеринден гитмеги-ни сорап, Иса ялбардылар.

9-нжы бап

Иса ысмазы сагалдяр

(Марк 2:1-12; Лука 5:17-26)

¹Онсоң Иса гайыга мүнди-де, бей-леки кенара гечип, Өз шәхерине гелди. ²Бирнәче адам Онуң янына дүшекде ятан бир ысмазы гетирди. Иса оларың иманыны гөрөнде, ысмаза: «Оглум, догумлы бол, сениң гүнәлериң өтүл-ди» дийди. ³Шонда кәбир Төврат му-галлымлары ичинден: «Бу адам Ху-дая дил етирйәр» дийдилер. ⁴Эмма Иса оларың пикирлерини билип: «Нә-ме үчин гөвнүңизе эрбет пикирлер ге-тирйәрсиниз? ⁵Хайсыны айтмак аң-сат: „Гүнәлериң өтүлди“ диймекми я-да: „Тур-да, йөр“ диймек? ⁶Эмма сиз Ынсан Оглуның ер йүзүнде гүнәлери өтмөгө-де ыгтыярының бардыгыны билип гоюң» дийди. Онсоң Ол ысмаза: «Саңа диййәрин, тур, дүшегиңи ал-да,

^а 8:28 **Гадаралылар** – кәбир голязмаларда *герасалылар*. Серет: Лук 8:26; Мар 5:1.

өйүңе гайт» дийди. ⁷Ол хем еринден турды-да, өйүңе гитди. ⁸Муны гөрөн мэхеллэни горкы гаплап алды^а. Олар ынсанлара шейле ыгытыры берен Худайы шөхратландырдылар.

Матта шәгиртлере гошуляр
(Марк 2:13-17; Лука 5:27-32)

⁹Иса шол ерден гечип барярка, салгыт йыгнап отуран Маттаны гөрүп, оңа: «Мениң ызыма дүш!» дийди. Ол хем туруп, Онуң ызына дүшди. ¹⁰Иса Маттаның өйүндө сачак башында отырка, көп салгытчылар, гүнәкәрлер гелип, Иса ве Онуң шәгиртлери билен биле ийип-ичдилер. ¹¹Фарисейлер муны гөрүп, Онуң шәгиртлеринден: «Нәме үчин сизиң Мугаллымыңыз салгытчылардыр гүнәкәрлер билен биле нахар иййәр?» дийип сорадылар. ¹²Иса муны эшидип: «Лукман саглара дәл-де, хассалара гереkdir. ¹³Йөне сиз гидиң-де, „Мен гурбанлык дәл-де, рехим-шепагат ислейәрин“ диен сөзүң манысыны өврениң, себәби Мен догрулары дәл-де, гүнәкәрлери чагырмага гелдим» дийди.

Агыз беклемек барада сораг
(Марк 2:18-22; Лука 5:33-39)

¹⁴Онсоң Яхяның шәгиртлери Исаның янына гелип: «Нәме үчин биз ве фарисейлер агыз беклейәрис-де, Сениң шәгиртлериң агыз бекләноклар?» дийип сорадылар. ¹⁵Иса олар: «Гиев янларындака, хей-де, тоюң мыхманлары яс тутармы? Эмма гиевиң олардан алынжак гүнлери гелер, шонда олар агыз бекләрлер. ¹⁶Хич ким көне

эшиге тәзе матадан яма салмаз, себәби салнан яма көне эшикден гопуп, йыртык ери хас бетер болар. ¹⁷Хич ким тәзе шерабы көне мешиклере гуймаз. Бейтсе, мешиклер ярылып, шерап дөкүлөр ве мешиклер хем заяланар. Тәзе шерап тәзе мешиклере гуоляндыр, шейдип, икиси хем абат сакланяндыр» дийип жогап берди.

Дирелен гыз, сагалан аял
(Марк 5:21-43; Лука 8:40-56)

¹⁸Иса олар бу затлары айдып дурка, бир ёлбашчы гелип, Онуң аягына йыкылды. Ол: «Мениң гызым яңы-жа өлди, эмма Сен гелип, элиңи онуң үстүндө гойсаң, ол дирелер» дийди. ¹⁹Иса туруп, шәгиртлери билен биле ол адамың ызына дүшүп гитди.

²⁰Шол вагт он ики йылдан бәри ган акма кеселинден эжир чекйән бир аял Исаның арка тарапындан гелип, Онуң донунуң сыйына элини дегирди.

²¹Ол ичинден: «Диңе гейимине элими дегирсем-де сагаларын» диййәрди.

²²Иса өврүлип, оны гөрди-де: «Эй, начар, догумлы бол, иманың саңа шыпа берди» дийди. Аял шол пурсадың өзүндө сагалды.

²³Иса ёлбашчының өйүңе геленде, яс түйдүкчилерини, ала-галмагал эдишип дуран мэхеллэни гөрди.

²⁴Олар: «Айрылың, гыз өленок, диңе уклап ятыр» дийди. Олар Исаның үстүндө гүлдүлөр. ²⁵Мэхелле дашары чыкарыландан соң, Иса ичери гирип, гызың элинден тутды, гыз хем аяга галды. ²⁶Бу хабар ол этрабың әхли ерине яйрады.

^а 9:8 *Горкы гаплап алды* – кәбир голязмаларда *хайран галды*.

Ики көр билен бир лал сагалдылар

²⁷Иса ол ерден гелйәркә, ики саны көр адам Онуң ызына дүшүп: «Эй, Давут Оглы! Бизе рехим эт!» дийип гыгырдылар. ²⁸Иса өе гиренде, көрлер Онуң янына гелдилер. Иса олардан: «Мениң бу иши башаржагыма ынанярсыңызмы?» дийип сорады. Олар хем Оңа: «Хава, Агам» дийип жогап бердилер. ²⁹Шонда Иса оларың гөзлерине элини дегрип: «Сизе иманыңыз за гөрә болсун!» дийди велин, ³⁰шобода оларың гөзлери ачылды. Иса: «Әгә болуң, муны хич ким билмесин» дийип, олара берк табшырды. ³¹Эмма олар чыкан батларына, Исаның атоवासыны тутуш этраба яйратдылар.

³²Олар гиденден соңра Исаның янына арвах-жын эелән бир лал адамы гетирдилер. ³³Арвах-жын ковландан соң, лал адам геплемәге башлады. Халк муңа хайран галып: «Ырайылда хич хачан бейле зат гөрлен дәлди» дийишди. ³⁴Эмма фарисейлер: «Ол арвах-жынлары жынларың хөкүмдары аркалы ковуп чыкарыр» дийишдилер.

Хасыл бол, ишгәр аз

³⁵Иса шәхерлердир обаларың барыны айланып, ол ердәки синагогаларда сапак берйәрди. Шалык хакдакы Хош Хабары вагыз эдип, хер хили кеселлере ве дертлере шыпа берйәрди. ³⁶Иса улы мэхелләни гөрүп, олар хайпы гелди, себәби олар чопансыз гоюнлар ялы дагынык ве тапдан дүшендилер. ³⁷Шонда Иса шәгиртлерине: «Хасыл бол, йөне ишгәр аз. ³⁸Шонуң үчин хем хасылыны йыгмага

ишгәр иберер ялы, хасыл эеси Реббе ялбарын» дийди.

10-нжы бап

Иса он ики шәгирдини сайлаяр
(Марк 3:13-19; Лука 6:12-16)

¹Иса он ики шәгирдини янына чагырып, олар арвах-жынлары ковмага, хер хили кеселлере ве дертлере шыпа бермәге ыгтыяр берди. ²⁻⁴Шол он ики ресулың атлары шулардыр: биринжиси Петрус лакамлы Симун ве онуң доганы Андрыс, Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханна, Филип, Бартоломей, Томас, салгытчы Матта, Алфейиң оглы Якуп, Таддей^a, ватанчы Симун, Иса хайынлык эден Юдас Искариот.

Иса Онкилери халкың арасына ёллаяр

⁵Иса бу Онкилере шейле буйрук берип, олары халкың арасына ёллады: «Кесеки миллетлериң арасына гитмән, самариялыларың хич бир шәхерине гирмән. ⁶Муңа дерек азашан гоюнлара меңзейән ысрайыл халкының арасына барың. ⁷Баран ериңизде Гөгүң Шалыгының голайландыгыны вагыз эдиң. ⁸Хассалары сагалдың, дери кеселлилери тәмизләң, өлүлери дирелдиң, арвах-жынлары чыкарың. Мугт алдыңыз, мугт берин. ⁹Тушагыңызда алтын, күмүш, мис, хич бир пул болмасын. ¹⁰Ёл үчин яныңызга торба-да, артыкмач эшик-де, чарык-да, хаса-да алмаң, чүнки ишчи өз несибесине мынасыпдыр. ¹¹Хайсы шәхере я-да оба барсаңыз, ол ерде өзүңизе мынасып адамы гөзләп тапып, гайдянчаңыз

^a 10:2-4 Кәбир голязмаларда *Таддей лакамлы Леви*.

шол ерде болун. ¹²Өе гирениңизде, өйдәкилере саг-саламатлык диләп, салам бериң. ¹³Өйдәкилер муңа мынасып болсалар, дилән саламатлыгыңыз оларын үстүне инер, эмма мынасып болмасалар, бу өзүңизе өврүлип гелер. ¹⁴Ким сизи кабул этмесе, сөзлериңизи диңлемесе, ол өйден я-да шәхерден чыкып барыраңыз, аякларыңыздың тозуны какың. ¹⁵Сизе догрусуны айдярын: кыямат гүни ол шәхерин ягдайы Содом билен Гомора шәхерлериңиз ягдайыңдан хас бетер болар.

Геләжек мушакгатлар

(Марк 13:9-13; Лука 21:12-17)

¹⁶Ине, Мен сизи мөжеклерин арасына гоюнлар кимин ёлларың. Шонун үчин йылан ялы акыллы, кепдери кимин сада болун. ¹⁷Адамлардан эгә болун! Олар сизи ерли казыете табырларлар, синагогаларыңда гамчылап енжерлер. ¹⁸Мен себәпли сизи хөкүмдарларың, патышаларың хузурына элтерлер, сиз болса оларың ве кесеки миллетлериң өңүнде шаятлык эдерсиңиз. ¹⁹Йөне олар сизи элтип табыранларыңда, сиз нәме я-да нәдип айтжакдыгыңызга гайгы этмәң. Сизе нәме айтмалыдыгыңыз шол вагтың өзүнде берлер. ²⁰Шонда сизиң өзүңиз дәл-де, сиз аркалы Атаңызын Рухы гепләр.

²¹Доган доганыны, ата чагасыны өлүме табырар. Чагалар хем энаталарына гаршы чыкып, олары өлдүрдерлер. ²²Мен себәпли хеммелер сизи йигренер, эмма сонуна ченли чыдан халас болар. ²³Сизи бир шәхерде ызарласалар, бейлекисине гачың. Сизе догрусуны айдярын, Ынсан Оглы гелйәнчә, сиз Ысрайылың

әхли шәхерлерине айланып чыкып билмерсиңиз.

²⁴Шәгирт өз халыпасыңдан, гул өз хожайыныңдан үстүн дәлдир. ²⁵Шәгирдин өз халыпасы ялы, гулуң өз хожайыны ялы болмагы етерликдир. Эгер өй эесине Беелзебул ^a дийән болсалар, онда онуң ичерисиндәкилере ондан хем бетер зат диймезлерми?!

Кимден горкмалы?

(Лука 12:2-7)

²⁶Шонуң үчин хич кимден горкмаң. Япык болуп, үсти ачылмажак, гизлин болуп, билинмежек зат ёкдур. ²⁷Гараңкылыкда сизе нәме айтсам, шоны ягтылыкда айдың. Гулагыңызга пышырданымы үчекден ыглан эдин. ²⁸Бедени өлдүрүп, жаны өлдүрүп билмейәнлерден горкмаң. Говусы, бедени хем, жаны хем довахда ёк этмәге гүйжи етйән Худайдан горкун. ²⁹Ики серче бир теңнә сатылмаярмы? Муңа гарамздан, Атаңыздан ругсатсыз оларың бири-дере гачян дәлдир. ³⁰Сизиң башыңыздакы сачыңыз хем долы саналгыдыр. ³¹Шунлукда, горкмаң, сиз серчелерден хас гымматлысыңыз.

³²Ким Мени ынсанларың өңүнде ыклар этсе, Мен хем оны гөкдәки Атамың өңүнде ыклар эдерин. ³³Ким Мени адамларың өңүнде рет этсе, Мен хем оны гөкдәки Атамың өңүнде рет эдерин.

Парахатлык дәл-де, гылыч гетирдим

(Лука 12:8,9,51-53; 14:26,27)

³⁴Мени ер йүзүне парахатлык гетирмәге гелендир өйтмәң. Мен

^a 10:25 *Беелзебул* – шейтаның башга ады. Сөзлүге серет.

парахатлык дәл-де, гылыч гетирмә-ге гелдим. ³⁵Мен оглы атасындан, гызы энесинден, гелни гайыненесинден айырмага гелдим. ³⁶Адамың душманы өз ичерисиндәкилер болар. ³⁷Атасыны, энесини Менден артык сөөн Маңа мынасып дәлдир. Оглуны, гызыны Менден артык сөөн Маңа мынасып дәлдир. ³⁸Өз хачыны алып, Мениң ызыма дүшмедик хем Маңа мынасып дәлдир. ³⁹Жаныны аян оны йитирер. Мениң угрумда жаныны йитирен оны горар. ⁴⁰Сизи кабул эден Мени кабул эдер, Мени кабул эден хем Мени Иберени кабул эдер. ⁴¹Ким бирини пыгамбердиги үчин кабул этсе, пыгамбериң сылагыны алар. Бир догры адамы догрулыгы үчин кабул эден догры адамың сылагыны алар. ⁴²Ким Мениң шәгирдимиң хорматы үчин, бу пес сайылянларың бирине дине бир кәсе совук сув берсе-де, сизе догрusyны айдярын, ол асла сылагсыз галмаз».

11-нжи бап

Иса ве Яхя

(Лука 7:18-35)

¹Иса он ики шәгирдине өвүт-несихат берип гутарандан соң, ол ерден чыкып, голайдакы шәхерлерде өвретмәге ве вагыз этмәге гитди. ²Яхя хем туссаглыкдака, Месихиң эден ишлери барада эшидип, Онуң янына шәгиртлерини ^a иберди: ³«Шол гелмели Месих Сенми я-да биз башга бирине гарашмалымы?» дийип соратды. ⁴Иса олар: «Барың-да, гөрүп-эшиденлериңизи

Яхя хабар бериң. ⁵Көрлер гөрйәр, агсаклар ылгаяр, дери кеселлилер тәмизленйәр, керлер эшидйәр, өлүлер дирелйәр, гарыплара Хош Хабар вагыз эдилйәр. ⁶Менден йүз дөндермедик адам багтлыдыр» дийип жогап берди.

⁷Яхяның шәгиртлери гиден вагты, Иса мәхеллә Яхя барада гүррүң бермәге башлады: «Чөле нәме гөрмәге гитдиңиз? Шемала ыранян йылгынынымы? ⁸Ери, нәме гөрмәге гитдиңиз? Непис эшиклер гейнен бир адамымы? Эмма непис эшиклер гейненлер патышаларың көшклериндедир. ⁹Онда нәме гөрмәге гитдиңиз? Бир пыгамберими? Хава, Мен сизе шуны айдярын, ол гөрән кишиңиз хатда пыгамберден хем артыкдыр. ¹⁰„Өңүнден ёл тайярлар ялы, ине, Мен Өз векилими иберйәрин“ дийип язылан сөзлер хем хут шоңа дегишлидир. ¹¹Сизе догрusyны айдярын, аялдан догланларың арасында чүмдүрижи Яхядан бейиги ёкдур, эмма Гөгүң Шалыгында иң кичиси хем ондан бейикдир. ¹²Чүмдүрижи Яхяның гүнлеринден тә шу вагта ченли Гөгүң Шалыгына рехимсиз хүжүм эдилйәр ве вагшы адамлар оны эле саярлар. ¹³Яхя ченли әхли пыгамберлер ве Төврады бу хакда пыгамберлик этди. ¹⁴Эгер Яхяны кабул этмек ислейән болсаңыз, гелмегине гарашылян Бляс олдур. ¹⁵Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин! ¹⁶⁻¹⁷Мен бу несли киме мензедейин? Олар базарларда отурып, башгалара: „Сизе түйдүк чалдык, танс этмедиңиз, агы айтдык, агламадыңыз“ дийип гыгырян чагалара мензейәрлер. ¹⁸Яхя гелди,

^a 11:2 *Шәгиртлерини* – кәбир голязмаларда *шәгиртлериңиң икисини*.

ол иеногам, иченогам. Олар болса она „жынлы“ дийярлер. ¹⁹Ынсан Оглы гелди, Ол иийэрем, ичйэрем, олар Оңа: „Ине, бу хорана, аракхора середин! Ол салгытчылар ве гүнэкэрлер билен дост болды!“ дийярлер. Эмма даналык өз амаллары билен тас-сыкланар».

Тоба этмедик шахерлер

(Лука 10:13-15)

²⁰Иса кэбир шэхерлерде көп гудратлар гөркезсе-де, оларың халкы гүнэлерине тоба этмэндилер. Шонун үчин Иса олары язгармага башлады: ²¹«Дат гүнүне, эй, Хоразин! Дат гүнүне, эй, Бетсайда! Сизде гөркезилен гудратлар Сур билен Сидонда гөркезилен болсады, онда олар биреййэм жул гейнип, күл үстүнде отурып тоба эдердилер. ²²Эмма Мен сизе дийярин: кыямат гүни сизиң ягдайыңыз Сур билен Сидоның ягдайындан хас бетер болар! ²³Эй, Капернаум! Сен арша гөтерилерин өйдярсиңми? ^a Ёк, сен доваха ташланарсың, себэби сенде гөркезилен гудратлар Содомда гөркезилен болсады, онда ол шу гүне ченли сакланып галарды. ²⁴Эмма Мен саңа шуны дийярин: кыямат гүни сениң ягдайың Содомың ягдайындан хас бетер болар».

Аргынлары чагырыш

(Лука 10:21,22)

²⁵Шол вагт Иса сөзүни довам эдип, шейле дийди: «Эй, Атам, ериң ве

гөгүн Хөкүмдары! Бу затлары акылдарлардан, дүшүнжелилерден яшырып, чагалара аян эдениң үчин Саңа шүкүр эдйярин! ²⁶Хава, Атам, бу Сениң ислегинди.

²⁷Атам эхли зады Маңа табырды. Оглы Атадан башга хич ким танаян дэлдир. Атаны-да Огулдан ве Оглуң Оны аян этмек ислейэн адамларындан башга хич ким танаян дэлдир. ²⁸Эй, аргынлар, агыр йүклүлер, Мениң яныма гелиң, Мен сизе дынчлык берейн. ²⁹Мениң боюнтырыгымы дакының-да, Менден өврениң. Мен мылайым хем пес гөвүнлидирин, жаныңыз рахатлык тапар. ³⁰Мениң боюнтырыгым юмшакдыр, йүкүм еңилдир».

12-нжи бап

Сабат гүни барада сораг

(Марк 2:23-28; Лука 6:1-5)

¹Арадан көп вагт гечмэнкэ, бир Сабат гүни Иса бугдайлыгың арасындан гечип барярды. Онуң шэгиртлери ажыгып, бугдай башларыны ёлуп иймэге башладылар. ²Муны гөрөн фарисейлер Оңа: «Серет, Сениң шэгиртлериң Сабат гүни гадаган иши эдйэрлер» дийдилер. ³Иса олара шейле жогап берди: «Давут билен янындакылар ач галанларында, сиз Давудың нэме эдендигини окамадыңызмы? ⁴Ол Худайың өйүне гирип, Хөдүр чөреклерини ийди, янындакылар хем ийдилер. Бу олар үчин гадаганды, дине руханылара ругсат берленди. ⁵Эйсем, сиз ыбадатханада

^a 11:23 *Эй, Капернаум! Сен арша гөтерилерин өйдярсиңми?* – бу жүмле кэбир голязмаларда *Эй, арша гөтерилен Капернаум!* дийип душ гелйэр.

Сабат гүнүнің кадаларыны бозсалар-да, руханыларың гүнәсиз сайыландыгыны Төвратда окамадыңызмы? ⁶Мен сизе шуны айдайын: бу ерде ыбадатханадан-да бейик Бири бар. ⁷Сиз: „Мен гурбанлык дәл-де, рехимшепагат ислейәрин“ диен сөзүң маньсыны билсединиз, гүнәсизлери хөкүм этмездиниз. ⁸Чүнки Ынсан Оглы хатда Сабат гүнүнің-де хөкүмдарыдыр».

Эли шел ачан адам

(Марк 3:1-6; Лука 6:6-11)

⁹Иса ол ерден гитди ве оларың си-нагогасына гелди. ¹⁰Ол ерде эли шел ачан бир адам барды. Исаны айыпла-жак болуп, Ондан: «Канун боюнча Сабат гүни хасса шыпа бермек бол-ярмы?» дийип сорадылар. ¹¹Иса ола-ра: «Эгер бир гойнуңыз болуп, ол-да Сабат гүни чукура гачса, хайсыңыз оны чыкарып алмарсыңыз? ¹²Ынсан гоюндан хас гымматлыдыр! Шонуң үчин Сабат гүни ягшылык этмек бол-яр» дийип жогап берди.

¹³Онсоң Иса яңкы адама: «Элиңи узат!» дийди. Ол узадан бадына, онуң нәсаг эли эдил бейлеки эли ялы сагалды. ¹⁴Фарисейлер дашары чыкып, Исаны нәдип ёк этмелидиги барада маслахатлашдылар.

Реббиң бендеси

¹⁵Эмма Иса фарисейлерин бу ниети-ни билип, ол ерден гитди. Көп адам-лар Онуң ызына дүшдүлер, Иса хем оларың арасындакы хассалары сагалтды. ¹⁶Иса олара Өзүнің кимдиги-ни хич киме айгмазлыгы табышды. ¹⁷Бу Ишая пыгамбер аркалы айдылан шу сөзүң бержай болмагы үчинди:

¹⁸«Ине, Мениң сайлан Бендәм, гөвнүхош болуп, Оны сөөним; Рухумы Онуң үстүне гоярын, Ол миллетлере адалаты ыглан эдер.

¹⁹Ол давалашмаз, сесини гаталтмаз, көчелерде хич ким Онуң сесини эшитмез.

²⁰Адалаты еңше етирйәнчә, енжилен гамшы дөвмез, түтейән пелтәни сөндүрмез.

²¹Әхли миллетлер Онуң адына умыт багларлар».

Иса ве Беелзебул

(Марк 3:20-30; Лука 11:14-23)

²²Онсоң Исаның янына арвах-жын эелән көр хем лал адамы гетирдилер. Иса оны сагалдансоң, яңкы адам геп-лемәге ве гөрмәге башлады. ²³Тутуш халк хайран галып: «Бу Давудың оглы дәлмикә?» дийишди. ²⁴Муны эшиден фарисейлер: «Бу адам арвах-жынлары жынларың хөкүмдары Бе-елзебул аркалы ковуп чыкаряр» дий-дилер. ²⁵Эмма Иса оларың пикирле-рини билип, шейле дийди: «Ичинде бөлүнишик болан патышалык дар-гар, өз ичинден бөлүнөн шәхер я-да өй берк дуруп билмез. ²⁶Шейтан шей-таны ковян болса, онда ичинде бөлү-нишик бардыр, онсоң онуң патыша-лыгы нәхили дурар? ²⁷Эгер Мен ар-вах-жынлары Беелзебул аркалы ковян болсам, онда сизин адамларыңыз ола-ры ким аркалы ковярлар? Шу себәп-ли сизи өз адамларыңыз хөкүм эдер. ²⁸Мен арвах-жынлары Худайың Ру-хы аркалы ковян болсам, онда Худа-йың Шалыгы сизе-де гелендир. ²⁹Ким

гүйчли адамың өйүне гирип, малыны талап билер? Илки оны даңмалы болар, онсоң өйүни талар.

³⁰Мениң билен болмадык Маңа гаршыдыр, Мениң билен сүрини топламадык оны даргадяндыр. ³¹Шонун үчин сизе шуны диййэрин: ынсанларың хер бир гүнэси, хер бир зада дил етирмеси багышланар, эмма Мукаддес Руха дил етиренлер багышланмаз. ³²Ким Ынсан Оглуна гаршы сөз айтса, багышланар. Эмма Мукаддес Руха гаршы айдылан сөз багышланмаз. Ол шу дөвүрде-де, гелжекде-де багышланмаз.

Мивели агач

(Лука 6:43-45)

³³Оңат агач экиң, онуң мивеси-де оңат болар, эрбет агач эксеңиз, эрбет миве аларсыңыз, себэби агач мивесинден таналаяндыр. ³⁴Эй, алахөврелер несли! Ынсаның дили йүрегинден жошаныны сөзлейэндир. Шейлеликте, өзүңиз эрбеткэңиз, нэдип сиз оңат затлар сөзлэп билерсиңиз?

³⁵Ягшы адам йүрегиниң ягшылык хазынасындан ягшылык чыкарындыр, яман адам йүрегиниң яманлык хазынасындан яманлык чыкарындыр.

³⁶Мен сизе шуны диййэрин: адамлар айдан хер бир бош сөзи үчин кыямат гүни хасап берерлер. ³⁷Сиз өз сөзүңиз билен акланып, өз сөзүңиз билен хөкүм эдилерсиңиз».

Юнусың аламаты

(Марк 8:11,12; Лука 11:24-26,29-32)

³⁸Шонда кэбир Төврат мугаллымлары ве фарисейлер Оңа жогап берип: «Мугаллым, биз Сенден бир гудратлы

аламат гөрмек ислейэрис» дийдилер. ³⁹Иса оlara шейле жогап берди: «Бу эрбет ве бивепа несил аламат талап эдйэр, эмма оңа Юнус пыгамберикден башга аламат берилмез. ⁴⁰Юнусың үч гиже-гүндиз балыгың гарнында галышы ялы, Ынсан Оглы-да үч гиже-гүндиз ериң багрында галар. ⁴¹Ниневе халкы кыямат гүни бу несле гаршы чыкып, оны хөкүм эдер, себэби олар Юнусың вагзы билен тоба гелдилер. Ине, бу ерде Юнусдан хем үстүн Бири бар. ⁴²Гүнорта меликеси кыямат гүни бу несле гаршы чыкып, оны хөкүм эдер, себэби ол Сүлейманың пэхимини диңлемек үчин, ериң аңры ужундан гелди. Ине, бу ерде Сүлеймандан-да үстүн Бири бар.

⁴³Арвах-жын адамдан чыкандан соң, гурак ерлере айланып, дынчылык гөзлейэр, эмма тапмаяр. ⁴⁴Шонда ол: „Чыкан өйүме доланайын“ диййэр. Доланып геленде, өйүң сүпүрилги, хемме задың ербе-ердигини гөрийэр. ⁴⁵Онсоң гидип, өзүңден хем эрбет еди рухы янына аляр-да, шол ере барып месген тутяр. Шейлеликте, ол адамың соңкы ягдайы өңкүсинден-де эрбет боляр. Бу эрбет несле-де шейле болар».

Исаның эжеси ве инилери

(Марк 3:31-35; Лука 8:19-21)

⁴⁶Иса халка гүррүн берип дурка, эжеси билен инилери гелди. Олар Иса билен геплешжек болуп, дашарда гарашып дурдулар. ⁴⁷Кимдир бири Иса: «Эжең билен доганларың Сениң билен геплешмек үчин дашарда гарашып дурлар» дийди. ⁴⁸Эмма Иса муну айдана: «Мениң эжем, доганларым

ким?» дийди. ⁴⁹Соңра эли билен шәгиртлерини гөркезип: «Ине, Мениң эжем, доганларым шулардыр! ⁵⁰Гөкдәки Атамың ислегини ким бержай этсе, шол Мениң доганым, уям хем эжемдир» дийди.

13-нжи бап

Экин тымсалы

(Марк 4:1-20; Лука 8:4-15)

¹Шол гүн Иса өйден чыкып, көлүн якасында отырды. ²Дашына шейле улы мэхелләнең үйшендиги себәпли көлдәки бир гайыга мүнүп отырды. Тутуш мэхелле болса көлүң якасында, гуры ерде дурды. ³Иса олар тымсаллар аркалы көп затлар өвретди: «Бир дайхан экин экмәге чыкяр. ⁴Экип йөркә, тохумларың бирнәчеси ёлуң үстүне дүшйәр ве гушлар гелип, оны чокярлар. ⁵Бирнәчеси топрагы аз, дашлы ере дүшйәр. Топрагы чуң болмансоң, олар тиз гөгерйәр. ⁶Йөне гүн гызанда, көклериниң ёкдугы зерарлы солуп, гураярлар. ⁷Бирнәче тохум тикенлерин арасына дүшйәр. Тикенлер өсүп, олары баяр. ⁸Бирнәчеси-де говы ере дүшүп, кәбири йүз, кәбири алтмыш, кәбири хем отуз эссе хасыл берйәр. ⁹Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин!»

¹⁰Онсоң шәгиртлер Исадан: «Нәме үчин халка тымсаллар билен гүррүн берйәрсин?» дийип сорадылар. ¹¹Ол шейле жогап берди: «Гөгүң Шалыгының сырларына дүшүнме укыбы сизе берилди, олар берилмеди. ¹²Кимде бар болса, оңа ене берлер, ондакы бол болар; кимде ёк болса, онуң элиндәки хем алнар. ¹³Мениң олар

тымсаллар билен гүррүн бермегиниң себәби шудур: олар середйәрлер, йөне гөрмейәрлер, диңлейәрлер, йөне эшитмейәрлер ве дүшүнмейәрлер. ¹⁴Шейдип, Ишяның пыгамберлик билен айдан сөзлери оларда бержай боляр:

„Эшидип дурсаңыз-да, хич дүшүнмерсиңиз, середип дурсаңыз-да, хич аңламарсыңыз.

¹⁵Бу халкың йүреги күтелди, гулаклары кер ачды, гөзлери гапылды. Ёгсам гөзлери билен гөрүп, гулаклары билен эшидердилер, аңлары билен аңлап, Маң тарап доланардылар, Мен хем олар шыпа берердим“.

¹⁶Эмма сиз нәхили багтлы! Себәби гөзлериңиз гөрйәр, гулакларыңиз эшидйәр. ¹⁷Сизе догрусыны айдярын: көп пыгамберлер ве энчеме догры адамлар сизиң гөрйәнлериңизи гөрмек иследилер, эмма гөрмедилер. Сизиң эшидйәнлериңизи эшитмек иследилер, эмма эшитмедилер.

¹⁸Инди дайхан хакындакы тымсалың манысыны диңләң: ¹⁹ким Худайың Шалыгы хакындакы сөзи эшидип, оңа дүшүнмесе, шейтан гелип, онуң йүрегинде экилени согрупп аляр. Ёлуң гырасында экилен будур. ²⁰Дашлы ере экилен болса, сөзи эшидип, оны дессине шатлык билен кабул эдйәндир. ²¹Эмма бейле адамда көк ёкдур, чыдамсыздыр. Бу сөз үчин мушакгат я-да ызарлама боланда, ол дессине имандан йүз дөндерер. ²²Тикенлигиң арасына дүшен тохум

болса сөзи эшидйэр, йөне дүнийэниң гайгылары, баямак хөвеси оны боғяр ве сөз хасылсыз галяр. ²³Говы топрага экилен болса, сөзи эшидип, оңа дүшүнйэр хем-де хасыл берйэр. Бейле адамларың кэбири йүз, кэбири алтмыш, кэбири отуз эссе хасыл берйэр».

Хашал от тымсалы

²⁴Иса олара башга бир тымсал хем гүррүң берди: «Гөгүң Шалыгы өз атызында оңат тохум экен адама меңзейэр. ²⁵Хеммелер ятырка, оңуң душманы гелип, бугдайларың арасына хашал от экип гидйэр. ²⁶Экин өсүп хасыла дуранда, хашал от хем пейда боляр. ²⁷Ер эесиниң хызматкэрлери оңуң янына гелип: „Хожайын, сен атызына оңат тохум сепмәнмидиң? Бу хашал отлар ниреден пейда болдука?“ дийип сораярлар. ²⁸Хожайын: „Бу душманың ишидир“ дийип жогап берйэр. Хызматкэрлери: „Гидип, олары согрупп ташламагымызы ислейәнми?“ дийип сораярлар. ²⁹Эмма хожайын: „Ёк, хашал оты согуржак болуп, ³⁰бугдайы хем көки билен го-пармагыңыз мүмкин. Гой, орага ченли оларың икиси-де биле өсүберсин. Орак дөври мен оракчылара илки хашал оты йыгың-да, якар ялы эдип десселәң. Бугдайы болса мениң амарыма үйшүриң диерин“» дийип жогап берйэр.

Горчица тохум тымсалы

(Марк 4:30-32; Лука 13:18,19)

³¹Иса олара башга бир тымсалы-да гүррүң берди: «Гөгүң Шалыгы бир адамың өз меллегинде экен горчица тохумына меңзейэндир. ³²Ол әхли

тохумларың ичинде ин овнугдыр, эмма өсенинден соң велин, бейлеки өсүмликлериң барысындан белент болуп, агажа өврүлйэр. Хатда гушларам оңуң шахаларында хөвүртгеләп билйэрлер».

Хамырмая тымсалы

(Лука 13:20,21)

³³Иса олара башга бир тымсалы-да гүррүң берди: «Гөгүң Шалыгы хамырмая меңзейэндир. Бир аял үч керсен уна бирже бөлек хамырмая гошса-да, тутуш хамыр чишйэр». ³⁴Иса бу затларың барыны халка тымсаллар билен айдярды. Олар тымсалсыз хич зат айтмярды. ³⁵Бу пыгамбер аркалы айдылан шу сөзүң бержай болмагы үчинди:

«Мен сизе тымсал айдып берейин,
дүнийә ярадылалы бәри
гизлин галан сырлары беян
әдейин».

Иса хашал от тымсалыны дүшүндирйэр

³⁶Онсоң Иса халкы уградып, өе гирди. Шәгиртлери Оңуң янына гелип: «Хашал отлар хакдакы тымсалы bize дүшүндирип берсене» дийдилер. ³⁷Ол шейле жогап берди: «Оңат тохумы экйән Ынсан Огруды. ³⁸Экин мейданы болса дүнийәдир. Оңат тохум Гөгүң Шалыгының перзентлеридир. Хашал отлар болса шейтаның перзентлеридир. ³⁹Хашал отлары экен душман – шейтандыр. Орак дөври – дүнийәниң ахырыдыр, оракчылар болса перишделердир. ⁴⁰Шейлелик билен хашал отлар нәхили йыглып, отда

якылян болса, дүнийэниң ахырында хем шейле болар. ⁴¹Ынсан Оглы Өз перишделерини иберер, олар-да гүнэ дучар эдйэн әхли затлары, эрбетлик эдйәнлери Онуң Шалыгындан йыгнарлар. ⁴²Олар булары ловлап дуран күрә ташларлар. Ол ерде агы ве диш гыжама болар. ⁴³Шонда догры адамлар гөкдәки Атасының Шалыгында Гүн кимин парларлар. Эшитмәге гулагы бар адам эшитсин!»

Гизлин хазына ве дүрдәне тымсалы

⁴⁴«Гөгүң Шалыгы экин мейданында гизленен хазына меңзейәндир. Бир адам оны тапып аляр, соңра оны гайтадан гизлейәр ве бегенип барып, әхли задыны сатыр-да, яңкы экин мейданы сатын аляр. ⁴⁵Мундан башга-да, Гөгүң Шалыгы овадан дүр агтарян тәжир ялыдыр. ⁴⁶Ол гымматбаха бир дүри тапып, әхли задыны сатыр-да, оны сатын аляр.

Тор тымсалы

⁴⁷Шейле хем, Гөгүң Шалыгы деңзе ташланып, хер хили балыгы йыгнаия тор ялыдыр. ⁴⁸Тор доланда, оны кенара чекйәрлер. Онсоң отурып, оңат балыклары себетлере саярлар, эрбетлерини хем зыңып гойберйәрлер. ⁴⁹Дүнийэниң ахырында хем шейле болар. Перишделер гелип, эрбетлери догры адамлардан айрып, ⁵⁰ловлап дуран күрә ташларлар. Ол ерде агы ве диш гыжама болар».

⁵¹Иса олар: «Буларың хеммеси-не дүшүндиңизми?» дийип сорады. Олар: «Хава» дийип жогап бердилер. ⁵²Иса олар: «Шонуң үчин хем Гөгүң Шалыгы хақында таглымат алан хер бир Төврат мугаллымы хазынасындан

тәзе ве көне затлар чыкарян өй эсине меңзейәндир» дийди.

Насырада Иса хормат гоюлмаяр (Марк 6:1-6; Лука 4:16-30)

⁵³Иса бу тымсалы гүррүн берип боландан соң, ол ерден гитди. ⁵⁴Ол Өз догдук меканына гелип, адамлара оларың синагогаларында сапак бермәге башлады. Адамлар Оңа хайран галып: «Бу Адам бейле даналыгы ниреден алдыка? Ол нәдип бейле мугжызалары гөркезмеги башарярка?» ⁵⁵Ол агач уссаның оглы дәлми? Әжесиниң ады хем Меръем дәлми нәме? Ол Якуп, Юсуп, Симун ве Яхуда дагың доганы ахырын! ⁵⁶Онуң уялары-да бизиң арамызда яшамаярлармы нәме? Онда бу Адам мунча зады ниреден билйәркә?» дийишдилер. ⁵⁷Шейлеликде, олар Исаны рет этдилер.

Эмма Иса олар: «Пыгамбериң диңе өз юрдунда ве өйүнде гадыры ёкдур» дийди. ⁵⁸Иса оларың имансыздыклары зерарлы, ол ерде көп гудрат гөркезмедди.

14-нжи бап

Яхяның өлүми

(Марк 6:14-29; Лука 9:7-9)

¹Шол вагт Исаның ат-овазасы Хирод ханың гулагына барып етди. ²Ол өз әмелдарларына: «Бу Яхя чүмдүрижидир. Ол өлүмден дирелипдир, шол себәпли ол бу мугжызалары гөркезип билйәр» дийди. ³Хирод доганы Филипин аялы Хиродия үчин Яхяны тутдуруп, эл-аягыны гандаллап, зындана ташладыпды. ⁴Ол муны Яхяның өзүне: «Сениң өз доганыңың аялына өйленмегиң догры дәл» диени үчин этди. ⁵Хирод Яхяны өлдүрмек

ислейәрди, эмма халкың Яхяны пыгамбер сайяңдыгы үчин бейле этмеден горкярды.

⁶Хиродың доглан гүни Хиродияның гызы ортада танс эдип, Хиродың гөвнүни чаглады. ⁷Шонда Хирод гыза ант ичип, дилән задыны бержекдигине сөз берди. ⁸Гыз хем эжесиниң өвретмеги билен: «Маңа бир табагың ичинде Яхя чүмдүрижиниң башыны бер» дийди. ⁹Хан гамгын болды, эмма мыхманларың янында ант иченсоң, Яхяның башының оңа гетирилип берилмегини буюрды. ¹⁰Желлат иберип, зынданда Яхяның башыны чапдырды. ¹¹Чапылан башы бир табакда гетирип, гыза берди. Гыз-да оны эжесине элтип берди. ¹²Яхяның шәгиртлери гелип, онуң жеседини экидип жайладылар. Соңра гидип, муны Иса хабар бердилер.

Иса бәш муң адамы доюряр

(Марк 6:30-44; Лука 9:10-17; Ёханна 6:1-14)

¹³Иса муны эшидип, еке Өзи гайыга мүнди-де, ол ерден бир чола ере чекилди. Халк муны биленде, шәхерлерден чыкып, пай-пыяда Онуң ызындан гитди. ¹⁴Ол гайыкдан дүшенде, улы мэхелләни гөрүп, олара хайпы гелди, оларың хассаларыны сагалтды. ¹⁵Шәгиртлери агшам Онуң янына гелип: «Бу бир чола ер, вагт хем гижикди, халкы гойбер, обалара гидип, өзлерине иймит сатын алсынлар» дийдилер. ¹⁶Иса олара: «Гитмегиң гереги ёк, олара иймәге зады сиз бериң» дийди. ¹⁷Шәгиртлер хем Иса: «Бизиң бу ерде бәш чөрөк билен ики балыкдан башга задымыз ёк ахырын» дийдилер. ¹⁸Иса: «Олары шу ере – Мениң яныма гетириң» дийди. ¹⁹Шонда Иса

халка отун үстүнде отурмагы буюрды. Ол бәш чөрөк билен ики балыгы алып, гөзлерини гөге дикип, шүкүр этди ве чөрөклери бөлүшдирип, шәгиртлерине берди. Шәгиртлери хем олары мэхеллә пайладылар. ²⁰Хеммелер ийип дойдулар. Шәгиртлер артан чөрөк бөлөклерини йыгнап, он ики себеди долдурдылар. ²¹Мундан иенлериң саны аяллардыр чагалардан башга бәш мүңе голай адамды.

Иса сувуң йүзүнден йөрөйәр

(Марк 6:45-56; Ёханна 6:15-21)

²²Иса халкы өйлерине уградып дурка, шәгиртлерине гайыга мүнүп, Өзүнден өң бейлеки кенара гечмеклерини буюрды. ²³Халкы уграданындан соң, Худая дога этмек үчин бир Өзи дага чыкды. Агшам хем Ол шол ерде екеди. ²⁴Гайык болса шол вагт эйям көлүң ортасындады, толкунлар гелип, оңа урулярды, себәби ел оларың гаршысындан өвсүйәрди. ²⁵Даңдана голай Иса көлде сувуң йүзүнден йөрәп, олара тарап гелди. ²⁶Эмма шәгиртлер Онуң сувуң йүзүнден йөрәп гелйәнини гөрөнлеринде, танаман: «Бу бир гөзүмизе гөрүнйән арвахдыр!» дийшип, довла дүшдүлер, олар горкудан яңа гыгырышдылар. ²⁷Эмма Иса дессине олара сөз гатып: «Догумлы болуң! Бу – Мен, горкмаң!» дийди. ²⁸Петрус Оңа жогап берип: «Агам, бу Сен болсаң, маңа буйрук бер, сувуң йүзүнден йөрәп, яныңа барайын» дийди. ²⁹Иса: «Гел!» дийди. Петрус хем гайыкдан дүшүп, Исаның янына баржак болуп, сувуң йүзүнден Иса тарап йөрөмәге башлады. ³⁰Эмма елиң гүйжүни гөрүп горкды, гарк болуп угранда: «Агам, мени халас эт» дийип гыгырды. ³¹Иса

шобада элини узадып, оны тутды-да: «Эй, аз иманлы, нәме үчин шүбхелендиң?» дийди. ³²Оларың икиси гайыга мүнөн бадына ел ятды. ³³Гайыкдакылар: «Сен, хақыкатдан-да, Худайың Оглусын» дийип, Оңа сежде этдилер.

³⁴Олар көлүң бейлеки тарапына гечип, Гиннесарете гелип етдилер. ³⁵Ол ериң адамлары Исаны танап, чар тарапа адам иберип, хассаларың барыны Оңуң янына гетирдилер. ³⁶Олар диңе донуның сыйына эллерини дегирмәге ругсат этмегини сорап, Оңа ялбарялдылар. Оңа эл дегренлерин хеммеси-де сагалды.

15-нжи бап

Адамы нәме мурдар эдйәр?

(Марк 7:1-23)

¹Онсоң кәбир фарисейлер билен Төврат мугаллымлары Иерусалимден Исаның янына гелип, Оңдан: ²«Нәме үчин Сениң шәгиртлериң атабабаларың адатыны бозярлар? Нәме үчин олар нахар иенлеринде эллерини ювмаярлар?» дийип сорадылар.

³Иса олар шейле жогап берди: «Сиз нәме үчин өз адатларыңызың хатырасына Худайың буйругыны бозярысыңыз? ⁴Худай: „Ата-энеңе хормат гой“, шейле-де, „Атасына я-да энесине гарган адам өлүме хөкүм эдилсин“ дийип буйрупды. ⁵⁻⁶Эмма сиз ата-энесине: „Мен сизе көмек эдип билжек дәл. Сизе бермеги ниет эден затларымы мен Худая садака бердим“ дийип айдяна оңуң атасына ^a хормат гоймагы хөкман дәл диййәрсиниз. Шейдип,

адатларыңызың хатырасына Худайың сөзүни пужа чыкарырсыңыз. ⁷Эй, икйүзлүлер, Ишя пыгамбер сиз хақда жайдар пыгамберлик эдипдир! Онда шейле язылан:

⁸ „Бу халк Мени дилинде хорматляя, эмма йүреклери Менден узакдадыр.

⁹ Бидерек ере Маңа сежде эдйәрлер, таглымат дийип өвредйәнлери ынсан буйрукларыдыр“».

¹⁰Иса мәхелләни янына чагырып, олар: «Диңләң, дүшүниң! ¹¹Агза гирен зат адамы мурдар эдйән дәлдир, адамы агыздан чыкян зат мурдар эдйәндир» дийди. ¹²Онсоң шәгиртлер гелип, Оңдан: «Фарисейлериң бу сөзи эшидип, нәгиле боландыкларыны билйәрсинми?» дийип сорадылар. ¹³Ол: «Гөкдәки Атамың экмедик хер бир өсүмлиги көки билен согулар. ¹⁴Олара зат диймән, олар көрлери идйән көрлердир. Көр-көри идеклесе, оларың икиси хем чукура гачар» дийип жогап берди. ¹⁵Петрус Оңа: «Бизе бу тымсалы дүшүндирип бер» дийди. ¹⁶Иса хем шейле дийди: «Сиз хенизем дүшүнеңокмы? ¹⁷Агза гирен хер бир задың илки гарна барып, ол ерден хем дашары чыкяңдыгыны билмейәрсинизми? ¹⁸Эмма агыздан чыкан затлар йүрекден чыкып, адамы мурдар эдйәр. ¹⁹Адамың йүрегинден эрбет пикирлер, ганхорлык, зынахорлык, азгынлык, огурлык, ялан шаятлык, сөгүнч

^a 15:5-6 Кәбир голязмаларда атасына я-да энесине.

чыкяндыр. ²⁰Адамы шу затлар мурдар эдйэр, ювулмадык эл билен нахар иймек адамы мурдар этмейэр».

Кенган аялың иманы
(Марк 7:24-30)

²¹Иса ол ерден чыкып, Сур ве Сидон шәхерлериниң төверегине гитди. ²²Ол ерде бир кенган аялы Исаның янына гелип: «Агам, эй, Давут Оглы, бизе рехим эт! Гызымы арвах-жын эледиди, ол эрбет эжир чекйэр» дийди. ²³Эмма Иса оңа хич бир жогап бермедиди. Шонда шәгиртлери Онуң янына гелип: «Оны уграт, ёгсам ызымыздан галман гыгырып гелйэр» дийип хайыш этдилер. ²⁴Иса хем: «Мен диңе ысрайыл халкының азашан гоюнларына иберилдим» дийип жогап берди. ²⁵Эмма ол аял ене-де Исаның голайына гелип, дыза чөкди-де: «Агам, маңа көмек эт» дийип ялбарды. ²⁶Иса оңа: «Чагаларың чөрегини алып, итлере зыңмак догры дәлдир» дийди. ²⁷Аял хем: «Хава, Агам! Йөне итлер хем сачак башында дөкүлен чөрөк овунтыкларындан иййэндир» дийди. ²⁸Шонда Иса оңа: «Эй, зенан, сениң иманың бейик! Саңа ислейшиң ялы болсун!» дийди. Ол аялың гызы шол сагадың өзүнде сагалды.

Иса дөрт мүн адамы доюряр
(Марк 8:1-10)

²⁹Иса ол ерден гайтды ве Желиле көлүниң голайына гелип, бир дагың үстүне чыкып отурды. ³⁰Онуң янына бир улы мәхелле гелди, оларың арасында агсаклар, майыплар, көрлер, лаллар ве ене-де бир топар хасалар барды. Олары гетирип, Исаның аягының астында гойдулар. Ол хем

булары сагалтды. ³¹Халк лалларың геплейэндигини, майыпларың сагаландыгыны, көрлериң гөрийэндигини, агсакларың ылгайандыгыны гөрүп хайран галды. Олар Ысрайыл Худайыны шөхратландырдылар.

³²Иса шәгиртлерини янына чагырып: «Бу мәхеллә хайпым гелйэр! Булар үч гүн бәри Мениң янымда, иймәге хем хич затлары ёк. Олары өйлериңе ач гойбересим геленок, ёлда тапдан дүшмеклери ахмал» дийди. ³³Шәгиртлери Оңа: «Бейле улы мәхелләни дойрар ялы, бу чола ерде биз чөреги ниреден алалы?» дийдилер. ³⁴Иса олардан: «Нәче чөрегиңиз бар?» дийип сорады. Олар: «Еди чөрөк билен бирнәче овнук балыгымыз бар» дийдилер. ³⁵Иса мәхеллә ерде отурмагы буюрды. ³⁶Еди чөрөк билен балыклары алып, шүкүр эдениңден соң, олары бөлүшдирип, шәгиртлериңе берди, шәгиртлери хем олары мәхеллә пайладылар. ³⁷Хеммелер ийип дойдулар. Артан чөрөк бөлөклери еди себет болды. ³⁸Иенлер аялардыр чагалардан башга дөрт мүн адамды. ³⁹Иса халкы уградандан соң, гайыга мүнүп, Магадан шәхериниң төверегине гитди.

16-нжы бап

Ёлбаишчылар алаамат талап эдйэр
(Марк 8:11-13; Лука 12:54-56)

¹Фарисейлер билен саддукейлер Исаның янына гелдилер. Олар Исаны сынамак үчин, Онуң өзлериңе гөкден бир гудратлы алаамат гөркезмегини иследилер. ²Ол шейле жогап берди: «Агшам дүшенде: „Асмаңың йүзи гызарып дур, хова говы болжак“ диййәрсиңиз. ³Эртирине хем:

„Асманың йүзи гаралыпдыр хем тутук, бу гүн гай туржак“ диййәрсиңиз. Сиз асмана середип, хованың ягдайыны сайгарып билйәрсиниз-де, дөврүң алааматларыны сайгарып билмейәрсинизми? ⁴Бу эрбет ве бивепа несил алаамат талап эдйәр, эмма оңа Юнус пыгамбеиңкиден башга алаамат берилмез». Шейлеликте, Иса олары ташлап гитди.

Фарисейлериң ве Хиродың хамырмаясындан хушгәр болуң!
(Марк 8:14-21)

⁵Шәгиртлери көлүң бейлеки тарапына геченлеринде, чөрөк алмагы унудан экенлер. ⁶Иса олар: «Хушгәр болуң, өзүңизи фарисейлер билен саддукейлериң хамырмаясындан гораң» дийди. ⁷Олар болса өзара чекелешип: «Ол муны бизиң чөрөк алмандыгымыз үчин шейле диййәнди» дийишйәрдилер. ⁸Эмма Иса оларың нәме дийишйәндиклерини билип, шейле дийди: «Эй, иманы азлар! Чөрөк алмандырыс дийшип, нәмә өзара чекелешйәрсиниз? ⁹Энтек хем дүшүнеңзокмы? Бәш чөрөк билен бәш мүң адамың дояндыгы, артанының нәче себет боландыгы ядыңыз дүшмәйәрми? ¹⁰Еди чөрөк билен дөрт мүң адамың дояндыгы, артанындан нәче себеди долдурып йыгнандыгыңыз хем ядыңыз дүшенокмы? ¹¹Сиз нәдип чөрөк барада гүррүң этмәйәндигиме дүшүнеңзок? Мен сизе: „Өзүңизи фарисейлер билен саддукейлериң хамырмаясындан гораң“ диййәрин». ¹²Шәгиртлер Исаның өзлерине хамырмая дәл-де, фарисейлер билен саддукейлериң

таглыматындан гораның диййәндигине шонда дүшүндилер.

Петрус Исаның Месихдигини ыкрат эдйәр
(Марк 8:27-30; Лука 9:18-21)

¹³Иса Кайсария-Филип шәхериниң голайына геленде, шәгиртлеринден: «Адамлар Ынсан Оглуна ким диййәрлер?» дийип сорады. ¹⁴Шәгиртлери Оңа: «Кәбирлери Яхя чүмдүржи, кәбирлери Ыляс, башга бирлери Ермея, кәбирлери-де пыгамберлерден бири диййәрлер» дийип жогап бердилер. ¹⁵Иса олардан: «Сиз Маңа ким диййәрсиниз?» дийип сорады. ¹⁶Симун Петрус: «Сен дири Худайың Оглы Месихсиң» дийип жогап берди. ¹⁷Иса Оңа шейле дийди: «Эй, Юнусың оглы Симун, сен нәхили багтлы! Бу сыры саңа аян эден ынсан дәл-де, гөкдәки Атамдыр. ¹⁸Мен саңа шуны айдайын: Эй, Петрус! ^aСен гаясың, Мен йыгнагымы бу гаяның үстүнде гуарарын, хатда өлүм-де бу йыгнагымы еңип билмез. ¹⁹Гөгүң Шалыгының ачарларыны саңа берерин. Ер йүзүнде ругсат берйән задыңа гөкде-де ругсат берлер. Ер йүзүнде гадаган эдйән задың гөкде-де гадаган эдилер». ²⁰Онсоң шәгиртлерине Өзүниң Иса Месихдигини хич киме айтмазлыгы табшырды.

Иса өлүп дирелжәгини өңүнден айдяр
(Марк 8:31–9:1; Лука 9:22-27)

²¹Шондан соң Иса шәгиртлерине Өзүниң Иерусалиме гитмелидиги, яшулуларың, ёлбашчы руханыларың, Төврат мугаллымларың элинден көп

^a 16:18 *Петрус* – бу сөз *гая* диймеги аңладяр.

гөргүлөр гөрмелидиги, өлдүрүлмелидиги ве үчүленжи гүн дирелмелидиги хакында дүшүндирмөгө башлады.

²²Петрус Оны бир чете чекип: «Худай сакласын, Агам! Сениң башыңа асла бейле иш дүшмөз!» дийип, Онуң ай-данларына гаршы чыкмага башлады.

²³Эмма Иса Петруса тарап өврүлип: «Чекил өнүмден, шейтан! Сен Маңа бөвөт болярсың, себәби Сен Худайың ишлерини дәл-де, ынсан ишлери как-да ойланырсың» дийди.

²⁴Онсоң Иса шәгиртлерине йүзленип: «Ким Мениң ызыма эрмек ислейән болса, өзүни инкәр этсин-де, хачыны алып, ызыма дүшсүн.

²⁵Ким жаныны халас этмек ислесе, оны йтитирер, йөне ким жаныны Мениң угрумда йтитирсе, оны халас эдер.

²⁶Ынсан тутуш дүңйәни газаныбам, жанындан махрум болса, оңа нәме пайдасы бар? Ынсан өз жанына дерек нәме берип билер? ²⁷Ынсан Оглы Атасының шөхратында Өз перишделери билен геленде, хер киме эден ишлерине гөрә хакыны берер.

²⁸Сизе догрусыны айдярын: бу ерде дуранларың кәбири Ынсан Оглуның Патыша болуп гелйәнни гөрмөздөн өлмөзлөр» дийди.

17-нжи бап

Исаның кешби үйтгәйәр

(Марк 9:2-13; Лука 9:28-36)

¹Алты гүнден соң Иса янына дине Петрусы, Якубы ве онуң доганы Ёханнаны алып, бир бейик дагың үс-түне чыкды. ²Шол ерде оларың гөзүниң алнында Онуң кешби үйтгәди. Онуң йүзи Гүн кимин парлады, эгинбашы ап-ак болуп, ышык сачды.

³Бирденкә олара Муса билен Ыляс гөрүнди. Олар Иса билен геплешип

дурдулар. ⁴Петрус Иса: «Агам! Бизе бу ерде болмак якымлы, ислесең, бу ерде үч чадыр дикейин: бири – Саңа, бири – Муса, бири – Ыляса» дийди.

⁵Ол энтөк гепләп дурка, парлак бир булут оларың үстүни өртди. Булуттан: «Бу Мениң сөвер Оглумдыр, Мен Ондан гаты разыдырын. Оңа гулак асың» диен бир оваз гелди. ⁶Шәгиртлер муны эшиденлеринде, гаты горкуп, йүзин йыкылдылар. ⁷Эмма Иса гелип, олара элини дегрип: «Туруң, горкмаң» дийди. ⁸Олар башыны галдырып середенлеринде, Исадан башга хич кими гөрмедилер.

⁹Дагдан инип гелйәркәлер, Иса олар: «Ынсан Оглы өлүмден дирелйәнчә, гөрөн затларыңызы хич киме айтмаң» дийип табшырды.

¹⁰Шәгиртлери Ондан: «Онда нәме үчин Төврат мугаллымлары өңүрти Ыляс гелмелидир диййәрлер?» дийип сорадылар.

¹¹Иса олар: «Догрудан-да, өңүрти Ыляс гелип, әхли зады дүзетмели. ¹²Мен сизе шуны айдярын: Ыляс бирвагт гелди, эмма оны танаман, она ислән затларыны этдилер. Ынсан Оглы-да эдил шонуң ялы, оларың элинден жебир чекер» дийип жогап берди.

¹³Шонда шәгиртлер Онуң өзлерине чүмдүрижи Яхя барада гүррүң берйәндигине дүшүндилер.

Иса арвах-жың элән огланы сагалдяр

(Марк 9:14-32; Лука 9:37-45)

¹⁴Олар мәхелләниң янына етип баряркалар, бир адам Исаның янына гелип, Онуң өңүнде дыза чөкди. ¹⁵Ол: «Агам, оглума рехим эт! Онуң тутгай кесели бар, өрән эжир чекйәр. Ол йыгы-йыгыдан өзүни ода, сува урар. ¹⁶Мен оны Сениң

шәгиртлерине гетирдим, эмма олар сагалдып билмедилер» дийди.

¹⁷Иса: «Эй, ёлдан чыкан, имансыз несил! Мен хачана ченли сизиң биле биле болуп, сизе чыдайын? Огланы шу ере, Мениң яныма гетирин» дийди. ¹⁸Иса арвах-жына берк кәйән бадына, арвах-жын огландан чыкып гитди. Оглан шол пурсадын өзүнде сагалды.

¹⁹Онсоң шәгиртлер Исаның янына гелип, өзли-өзлерикә Ондан: «Биз нәме үчин оны чыкарып билмедик?» дийип сорадылар. ²⁰Иса хем олар: «Етерлик иманыңызың ёкдугы үчин шейле болды. Сизе догрусыны айдярын: бир горчица дәнеси ялыжак иманыңыз болуп, шу дага: „Бу ерден ол ере гөч“ дийсениз, ол гөчер. Сизе башартмажак зат болмаз» дийди. ^a

²²Бир гүн Желиледе үйшенлеринде, Иса олар: «Ынсан Оглы адамларың элине табшырылар. ²³Оны өлдүрерлер, эмма Ол үчүленжи гүн дирелер» дийди. Шәгиртлер муңа өрән гынандылар.

Ыбадатхана салгыды

²⁴Иса биле шәгиртлер Капернаума геленлеринден соң, ыбадатхана салгыдыны йыгнааянлар Петрусың янына гелип: «Сизиң Мугаллымыңыз ыбадатхана салгыдыны төлөнокмы?» дийип сорадылар. ²⁵Петрус: «Төлейәр» дийди. Петрус өе геленде, Иса ондан өнүрди: «Симун, сен нәме диййәрсин? Ер йүзүндәки патышалар гүмрүкдир салгыды кимден алярлар? Өз огулларынданмы я кесекилерден?» дийип сорады. ²⁶Петрус

Она: «Кесекилерден» диенде, Иса оңа: «Онда огуллар эркиндир. ²⁷Эмма олар нәгиле болмаз ялы, көле гит-де, чеңек ташла. Чеңеге дүшен илкинжи балыгы алып, агзыны ачсаң, салгыт төлемәге етерлик теңңәни тапарсың. Теңңәни ал-да, Мениң үчинем, өзүң үчинем салгыт төле» дийди.

18-нжи бап

Иң бейик ким?

(Марк 9:33-37,42-48;

Лука 9:46-48; 17:1-2)

¹Шол вагт шәгиртлер Исаның янына гелип: «Гөгүң Шалыгында иң бейик ким?» дийип сорадылар. ²Иса-да бир чаганы чагырып, оны оларың ортасында дурузды-да, шейле дийди: ³«Сизе догрусыны айдярын: эгер сиз ёлуңыздан дөнүп, чагалар ялы болмасаңыз, Гөгүң Шалыгына асла гирип билмерсиңиз. ⁴Ким шу чага ялы пес гөвүнли болса, Гөгүң Шалыгында иң бейик шолдур. ⁵Ким шунуң ялы бир чаганы Мениң адымдан кабул этсе, Мени кабул этдигидир. ⁶Эмма кимде-ким Маңа ынанян бу пес гөвүнлилерден бириниң гүнә этмегине себәп болса, онуң үчин бойнундан улы дегирмен дашы асылып, дензиң дүйбүне зыңылмагы хас говы болар. ⁷Ынсанлары гүнә дучар эдйән затлар үчин бу дүйяниң халына вай! Бейле затлар гелмелидир, эмма буларың гелмегине ярдам берйән адамың дат гүнүне! ⁸Элиң я аягың сениң гүнә этмегиңе себәп болса, оны кесип ташла. Сениң ики элли, ики аяклы болуп, эбеди ода ташлананыңдан, бир элли,

^a **17:20** Кәбир голязмаларда 21-нжи аят душ гелйәр: *Шейле арвах-жыңлары агыз бекләп, Худая дога-дилег этмекден баиға хич зат биле чыкарып болян дәлдир.*

бир аяклы болуп, бакы яшайша говшаның говудыр. ⁹Гөзүң сениң гүнә этмегиңе себәп болса, оны оюп ташла. Саңа еке гөзли болуп бакы яшайша гирмек, ики гөзли болуп довзах одуна зыңланыңдан говудыр.

Йитен гоюн тымсалы

(Лука 15:3-7)

¹⁰Бу пес гөвүнлилерден бирини әсгермезлик этмекден гача дуруң! Мен сизе шуны айдярын: гөкде оларың перишделери гөкдәки Атамың йүзүни элмыдама гөрийәрлер. ^a

¹²Сиз нәхили пикир эдйәрсиңиз? Бир адамың йүз гойны болуп, оларың бири азашса, ол тогсан докузыны дагларда гоюп, азашаның гөзлегине чыкмазмы? ¹³Оны тапып биләйсе, сизе догрусыны айдярын, ол мунуң үчин азашмадык тогсан докузысына бегененден хем хас көп бегенер. ¹⁴Шейлеликде, бу пес гөвүнлилерден бириниң хеләк болмагы гөкдәки Атаңызың ислеги дәлдир.

Доганың гүнә этсе

¹⁵Әгер доганың гүнә этсе ^b, барда, икичәк гүрлешип, айыбыны оңа айт. Сениң сөзүңе гулак асса, бу доганыңы газандыгыңдыр. ¹⁶Эмма гулак асмаса, бир я ики адамы яныңа алып бар, айдылан хер бир сөз ики я-да үч шаядың гүвәси билен тассыклансын. ¹⁷Олара-да гулак асмак ислемесе, онда йыгнага айт. Оңа-да гулак асмак ислемесе, гой, ол сениң

үчин бир бутпараз я-да салгытчы ялы болсун. ¹⁸Сизе догрусыны айдярын: ер йүзүңде ругсат берйән задыңыз гөкде-де ругсат берлер. Ер йүзүңде гадаган эдйән задыңыз гөкде-де гадаган эдилер. ¹⁹Ене сизе шуны айдярын: әгер араңыздан ики адам ислендик зады дилемек үчин бир ылалашыга гелсе, гөкдәки Атам дилеглери битирер. ²⁰Мениң адым билен ики я-да үч адам үйшсе, Мен хем оларың арасында боларын».

Рехимсиз хызматкәр

²¹Соңра Петрус Исаның янына гелип, Ондан: «Агам, доганым маңа гаршы гүнә этсе, оны нәче гезек багышлайын? Еди гезекми?» дийип сорады. ²²Иса оңа: «Мен саңа еди гезек дәл, етмиш гезек еди диййәрин» дийип жогап берди. ²³«Шонуң үчин хем Гөгүң Шалыгы өз доландырыжысы билен хасаплашмак ислән бир патыша меңзейәр. ²⁴Патыша хасаплашыга башланда, онуң янына әгирт мөчбердәки пул бергиси болан бир доландырыжысыны гетирийәрлер. ²⁵Ол бергисини берип билмәнсоң, хожайыны оңа өзүни, аялыны, чагаларыны ве әхли малларыны сатып, бергисини бермеги буюряр. ²⁶Доландырыжы ере йүзин дүшүп, хожайынына: „Сабыр эт! Барыны берейин“ дийип ялбаряр. ²⁷Хожайының оңа рехими инйәр, онуң бергисини гечип, оны бошадып гойберйәр. ²⁸Яңкы доландырыжы чыкып гидйәр. Ол өзүне

^a 18:10 Кәбир голязмаларда 11-нжи аят душ гелийәр: *Ынсан Оглы йитенлери халас этмәге гелендир.*

^b 18:15 *Гүнә этсе* – кәбир голязмаларда *саңа гаршы гүнә этсе.*

ужыпсызжа бергиси болан бир ёлдашына саташяр. Оны тутуп: „Бергици бер“ дийип, онуң бокурдагындан япышяр. ²⁹Ёлдашы онуң аягына йыкылып: „Сабыр эт, бергими берерин“ дийип, оңа ялбаряр. ³⁰Эмма ол этмейэр, гайтам, бергисини берйәнчэ, оны зындана салдыряр. ³¹Яңкы адамың ёлдашлары бу ваканы гөрүп, гаты гынанярлар. Олар гидип, болан әхли зады онуң хожайынына хабар берйәрлер. ³²Хожайыны оны чагырып: „Эй, ярамаз гул! Маңа ялбараның үчин, мен сениң бергициң барыны гечдим. ³³Мениң сана рехим эдишим ялы, сен хем ёлдашыңа рехим этмели дөлмидиң?“ диййәр. ³⁴Хожайыны газаба мүнүп, бергисини берйәнчэ, оны гынаянларың элине табшыряр. ³⁵Әгер хер бириңиз өз доганыны йүрекден багышламаса, гөкдәки Атам-да сизе шейле эдер».

19-нҗы бап

Ника ве айрылышмак барада

(Марк 10:1-12)

¹Иса бу сөзлери тамамландан соң, Желиледен чыкып, Иордан дерясының аңырсындакы Яхудыя велятына гитди. ²Улы мәхелле Онуң ызына дүшди, Иса хем шол ерде оларың хасаларыны сагалтды. ³Исаның янына гелен кәбир фарисейлер Оны сынап гөрмек үчин: «Бир адамың хер хили бахана арап, өз аялыңдан айрылышмагы кануна догры гелйәрми?» дийип сорадылар. ⁴Иса хем: «Сиз нәме

„Яраданың Өзи овал-башда ынсанлары эркек ве аял эдип яратды“ диең сөзлери окамадыңызмы? ⁵„Шол себәпден хем эркек ата-әнесини ташлап, аялы билен бирлешйәр ве оларың икиси бир тен боляр“. ⁶Шейлекде, олар инди ики дөл, бир тендир. Шонуң үчин хем Худайың бирлешдиренини ынсан айырмасын» дийди.

⁷Фарисейлер Исадан: «Онда нәме үчин Муса талак хатыны язып, айрылышмага ыгтыяр берипдир?» дийип сорадылар. ⁸Иса олар: «Муса сизиң доңйүрекиңиз үчин аялыңызы айырмага ыгтыяр берди, эмма овал-башда бейле дөлди. ⁹Мен сизе шуны диййәрин: ким аялыны зынадан башга себәп билен айрып, башга аяла өйленсе, зына эдйәндир^а» дийип жогап берди. ¹⁰Шәгиртлер Оңа: «Әгер әр-аялың арасындакы ягдай шейле болса, онда өйленмезлик говудыр» дийишдилер. ¹¹Эмма Иса олар: «Хемме адамлар бу сөзи кабул эдип билмезлер, диңе өзлерине берленлер кабул эдип билерлер. ¹²Кәбир адамлар догабитди агтадырлар, кәбирлери болса адамлар тарапындан агта эдилендир. Башга бирлери болса Гөгүң Шалыгының хатырасына хич ким билен бирлешмейәр. Муны кабул эдип билен кабул этсин» дийди.

Иса чагалара пата берйәр

(Марк 10:13-16; Лука 18:15-17)

¹³Соңра башларына элини гоюп, дога-дилег этсин дийип, адамлар чагалары Исаның янына гетирдилер, эм-

^а 19:9 Кәбир голязмаларда Әринден айрылышан аяла өйленен хем зына эдйәндир диең жүмле хем бар.

ма шәгиртлер чагалары гетиренле-ре кәедилер. ¹⁴Иса болса: «Чагалары Мениң яныма гойбериң, олары сакламаң, себәби Гөгүң Шалыгы шулар ялыларыңкыдыр» дийди. ¹⁵Иса оларың башына элини гоюп, пата беренден соң, ол ерден гитди.

Бай яш йигит

(Марк 10:17-31; Лука 18:18-30)

¹⁶Шол махал бир адам Исаның янына гелип: «Эй, Мугаллым ^a, бакы яшайша эе болар ялы, мен нәме ягшы иш этмели?» дийип сорады.

¹⁷Иса: «Нәме үчин Менден ягшылык хакында сораарсың? Еке-тәк Худайдан башга хич ким ягшы дәлдир. Бакы яшайша говушмак ислейән болсаң, Худайың табшырыкларыны бержай эт» дийди. ¹⁸⁻¹⁹Ол Исадан: «Хайсы табшырыкларыны?» дийип сорады. Иса: «Адам өлдүрме, зына этме, огурлык этме, ялан шаятлык этме, ата-энеңе хормат гой, якынының өзүңи сөйшүң ялы сөй» дийип жогап берди. ²⁰Яш йигит Исадан: «Мен буларың хеммесини яшлыгымдан бәри бержай эдип гелйәрин-ә, мен ене нәме этмели?» дийип сорады. ²¹Иса оңа: «Мүйнсүз болайын дийсең, гит-де, нәмәң бар болса сатып, гарыплара пайла, шонда гөкде хазынаң болар. Соңра гелде, Мениң ызыма дүш» дийди. ²²Яш йигит бу сөзи эшидип, тукат болуп гитди, себәби онуң мал-мүлки көпди.

²³Иса шәгиртлерине: «Сизе догрусыны айдярын, бай адамың Гөгүң Шалыгына гирмеги кындыр. ²⁴Мен сизе

ене-де шуны айдярын, бир дүйәниң иңнәниң гөзүнден гечмеги бай адамың Худайың Шалыгына гирмегинден аңсатдыр» дийди. ²⁵Муны эшиденлеринде, шәгиртлери чакданаша хайран галып: «Онда ким халас болуп билер?» дийип сорадылар. ²⁶Иса олара середип: «Ынсанлар үчин бу мүмкин дәл, эмма Худай үчин әхли зат мүмкиндр» дийди. ²⁷Онсоң Петрус Оңа: «Ине, биз әхли задымызы ташлап, Сениң ызына дүшдүк! Мунуң үчин биз нәме аларыс?» дийди. ²⁸Иса олара: «Сизе догрусыны айдярын, әхли задың тәзеленен дөври Ынсан Оглы Өз шөхратлы тагтында отуранда, Мениң ызыма дүшен сиз хем он ики тагтда отурып, Ысрайылың он ики тиресине казылык эдерсиңиз. ²⁹Мениң хатырам үчин өйлериңи, доганларыны, уяларыны, эне-атасыны ^b, чага-чугаларыны, ерлерини ташлан хер кес ызына йүз эссе эдип гайтарып алар. Олар бакы яшайшың мирасдүшери боларлар. ³⁰Эмма илкинжилериң көпүси соңкулар, соңкуларың көпүси хем илкинжилер болар» дийди.

20-нжи бап

Үзүмчилик тымсалы

¹Гөгүң Шалыгы үзүмчилигинде ишләр ялы, ир эртир билен гүнлүкчи тутмага гиден ер эесине мензейәндир. ²Ол гүнлүкчилер билен бир гүнлүк иш хакыны бир күмүш теңнә разылашып, олары өз үзүмчили-

^a 19:16 Бу сөзлем кәбир голязмаларда «Эй, ягшы Мугаллым» дийип душ гелйәр.

^b 19:29 Кәбир голязмаларда аялыны диен сөз хем бар.

гине ёллаяр. ³Ир сагат докузларда дашары чыкан вагты, ол базарда бикэр дуран бирнэче адамлары гөрийэр. ⁴Олара-да: «Сиз хем үзүмчилиге гидиң, хакыңызы долы төләрин» дийэр. Олар хем гидйэрлер. ⁵Гүнортан ве өйлән сагат үчлерде ене дашары чыкып, ене шейле эдйэр. ⁶Өйлән сагат бәшлерде айланмага чыкан вагты, башга бош дуранлары гөрүп, олардан: «Нәме үчин гүнузын бу ерде бош дурсуңыз?» дийип сораяр. ⁷Олар хем: «Бизи хич ким хакына тутмады» дийип жогап берйэрлер. Олара: «Сиз-де үзүмчилиге гидиң» дийэр. ⁸Агшам дүшен чагы, үзүмчилигин эеси өз иш доландырыжысына: «Гүнлүкчилери чагыр-да, иң соңкулардан башлап, илкинжилере ченли хакларыны төле» дийэр. ⁹Шейлеликде, өйлән сагат бәшлерде геленлериң хер бири бир күмүш теңне аляр. ¹⁰Илкинжи геленлер көп аларыс өйдүп тама эдйэрлер, эмма оларың-да хер бири бир күмүш теңне аляр. ¹¹Олар пулуны алан вагтлары ер эсине хүнүрдешип: ¹²«Бу иң соңкы геленлер дине бир сагат ишледилер, биз болса, жөвзалы ысыда гүнузын агыр зәхмет чекдик. Муңа гарамаздан сен бизиң зәхметимизи оларыңкы билен дең этдиң» дийэрлер. ¹³Ер эеси оларың бирине шейле жогап берйэр: «Эй, дост! Мен саңа адалатсызлык эдемек. Сен мениң билен бир күмүш теңнә разылашмадыңмы нәме? ¹⁴Өз хакыңы ал-да, гидибер. Мен бу иң соңкада саңа береними бермек ислейэрин.

¹⁵Өз пулумы ислейшимче сарп этмәге ыгтыярым ёкмы? Я-да сен мениң сахылыгыма гөриплик эдйэрсинми?»

¹⁶Шейлеликде, иң соңкулар илкинжилер, илкинжилер хем иң соңкулар болар. ^a

Иса Өзүниң өлүп дирелжәгини ене айдяр

(Марк 10:32-34; Лука 18:31-34)

¹⁷Иса Иерусалиме барярка, ёлда он ики шәгирдини бир чете чекип, олара: ¹⁸«Ине, Иерусалиме барярыс. Ынсан Оглы ёлбашчы руханыларың, Төврат мугаллымларың элине табшырылар, олар хем Оны өлүме хөкүм эдерлер. ¹⁹Оны кемситсинлер, гамчыласынлар ве хача чүйлесинлер дийип, кесеки миллетлере табшырарлар, эмма Ол үчүленжи гүн дирелер» дийди.

Бир энәниң хайышы

(Марк 10:35-45)

²⁰Соңра Зебедейиң огулларының эжеси өз огуллары билен Исаның янына гелди. Ол Исадан бир затлар дилемек үчин дызына чөкүп, тагзым этди. ²¹Иса аялдан: «Нәме ислейэрсин?» дийип сорады. Аял Иса йүзленип: «Өз Шалыгыңда мениң бир оглумың Сениң сагыңда, бейлекисиниң болса чепинде отурмагыны эвр эт» дийди. ²²Эмма Иса: «Сиз нәме дилейәниңизи билмейэрсиниз. Сиз Мениң ичжек хасрат кәсәмден ичип билерсинизми? ^b» дийди. Олар Иса: «Хава, ичип билерис!» дийип жогап

^a **20:16** Кәбир голязмаларда Чунки чагырыланлар көп, сайлананлар аздыр диен жүмле хем бар.

^b **20:22** Кәбир голязмаларда Мениң чүмдүрилишим ялы чүмдүрилип билерсинизми? диен жүмле хем бар.

бердилер. ²³Иса олар: «Сиз Мениң ичжек кәсәмден ичерсиңиз^а, эмма сизе сагымда я чепимде отурмага ругсат бермек Мениң элимде дәл. Бу орунлары Атам кимлер үчин тайярлан болса, шолар үчиндир» дийди. ²⁴Бейлеки он шәгирт муны эшидип, яңкы ики догана гахарландылар. ²⁵Иса олары янына чагырып: «Өзүңиз билйәрсиңиз, кесеки миллетлериң баштутанлары олара хөкүмдарлык эдйәрлер, ёкары везипелилери-де агалык эдйәрлер. ²⁶Сизиң араңызда бейле болмасын. Араңызда ким үстүн болмак ислейән болса, бейлекилериң хызматкәри болсун. ²⁷Ким илкинжи болмак ислейән болса, хем мәңизиң гулы болсун. ²⁸Ынсан Оглы хем Өзүне хызмат эдилмеги үчин дәл-де, эйсем, башгалара хызмат этмек үчин, көплериң угрунда жаныны гурбан эдип, олары азат этмек үчин гелди» дийди.

Ики көрүң гөзи ачылар

(Марк 10:46-52; Лука 18:35-43)

²⁹Иса билен шәгиртлери Ериходан чыканларында, улы мәхелле Исаның ызына дүшүп гитди. ³⁰Ёлуң гырасында отуран ики саны көр адам Исаның гечип баряныны эшидип: «Агам, эй, Давут Оглы, бизе рехим эт!» дийип гыгырды. ³¹Сеслерини чыкармаз ялы, көп адамлар олара кәдилер, эмма олар өңкүден хем гаты сес билен: «Агам, эй, Давут Оглы, бизе рехим эт!» дийип гыгырдылар. ³²Иса аяк чекди-де, олары чагырып: «Сизиң

үчин нәме этмегим ислейәрсиңиз?» дийип сорады. ³³Олар Оңа: «Агам, гөзүмиз ачылсын» дийдилер. ³⁴Исаның олар хайпы гелип, гөзлерине элини дегирди велин, шобада оларың гөзлери ачылды. Олар хем Исаның ызына дүшүп гидибердилер.

21-нжи бап

Иса Иерусалиме улы дабара билен гирйәр

(Марк 11:1-11; Лука 19:28-40;

Ёханна 12:12-19)

¹Иса билен шәгиртлери Иерусалиме голайлап, Зейтун дагының этегиндәки Бейтфажа геленлеринде, Иса ики шәгирдини өңден ёллап, олар: ²«Өңүңиздәки оба барың. Оба гирен еринизде даңылгы дуран бир эшеги ве янындакы тайхары тапарсыңыз, олары чөзүң-де, Мениң яныма гетирин. ³Эгер бири сизе бир зат дийсе: „Бу тайхар Реббе герек, оны дессине ызына иберер“ дийип айдың» дийди.

⁴Бу-да пыгамбер аркалы айдылан шу сөзүң бержай болмагы үчинди:

⁵«Эй, Сион гызы!

Патышан, ине, саңа тарап гелйәр.

Ол бир эшеге,
эшегиң-де тайхарына мүнүп,
пес гөвүнлилик билен саңа тарап гелйәр».

⁶Шәгиртлер гидип, Исаның табшырышы ялы этдилер. ⁷Эшек билен тайхары гетирдилер-де, донларыны оларың үстүне атдылар, Иса-да тайхара

^а **20:23** Кәбир голязмаларда *Мениң чүмдүрилишим ялы чүмдүрилерсиңиз* диен жүмле хем бар.

21:5 Зак 9:9.

мүнди. ⁸Мәхелләнең көпүси донуны ёла язарды, кәбирлери-де агачлардан шахалар кесип, ёла дүшейәрди. ⁹Онуң өнүнден хем ызындан гелйән мәхелле: «Давут Оглуна алкыш болсун! Реббич адындан гелйәне алкыш болсун, гөклерде алкыш!» дийип гыгырышарды. ¹⁰Иса Иерусалиме гиренде, тутуш шәхер: «Бу ким?» дийип, галагоплуга дүшди. ¹¹Мәхелле хем олар: «Бу Желиләнең Насыра шәхеринден болан Иса пыгамбер» диййәрди.

***Иса сатыжылары
ыбадатханадан ковар***

*(Марк 11:15-19; Лука 19:45-48;
Ёханна 2:13-22)*

¹²Иса ыбадатхананың ховлусына гирип, ол ердәки сатыжылары, алыжылары ковды. Ол пул чалышянларың текжелерини, кепдери сатянларың отургычларыны дүндерди. ¹³Иса олар: «„Мениң өйүм ыбадат өйи дийлип атландырылар“ дийип язылгыдыр, сиз болса муны гаракчыларың сүренине өвүрйәрсиниз» дийди. ¹⁴Ыбадатханада көрлер, агсаклар Исаның янына гелдилер. Иса олар сагалтды. ¹⁵Ёлбашчы руханылар билен Төврат мугаллымлары Онуң гөркезен гудратларыны ве ыбадатханада: «Давут Оглуна алкыш!» дийип гыгырян чагалары гөренлеринде газаба мүндүлер. ¹⁶Олар Исадан: «Буларың нәме диййәнени эшидйәрсинми?» дийип сорадылар. Иса олар: «Хава, эйсем сиз: „Чагаларың, бәбеклериң дилинде алкыш сенасыны яратдың“ диен сөзлери асла окамадыңызмы?» дийди.

¹⁷Иса олары шол ерде галдырып, шәхерден чыкып гитди. Ол Бейтания гелип, гижәни шол ерде гечирди.

Гуран инжир агажы
(Марк 11:12-14,20-24)

¹⁸Иса ир сәхер билен шәхере долаһнып гелйәркә ажыкды. ¹⁹Ёлуң гырасында бир инжир агажыны гөрүп, онуң янына гелди, эмма онда япракдан башга хич зат тапмады. Иса агажа: «Мундан бейләк сенде асла миве битмесин!» дийди. Инжир агажы шол пурсадың өзүнде гурады. ²⁰Шәгиртлер муны гөрүп: «Инжир агажы шол пурсадың өзүнде нәдип гурады?» дийшип хайран галдылар. ²¹Иса олар: «Сизе догрусыны айдярын, иманыңыз болуп, шүбхе этмесеңиз, сиз диңе бу инжир агажына эдилен билен чәкленмән, эйсем, шу дага: „Гөтерилде, деңзе зыңыл“ дийсеңиз-де, ол болар. ²²Иманыңыз бар болса, дога-диглег эдениңизде, нәме дилесеңиз, аларсыңыз» дийип жогап берди.

***Исаның эрк-ыгтыяры барада
совал***

(Марк 11:27-33; Лука 20:1-8)

²³Иса ыбадатхананың ховлусына гелип, сапак берип отырка, ёлбашчы руханылар, халкың яшулулары Онуң янына гелип: «Сен бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәрсин? Саңа бу ыгтыяры ким берди?» дийип сорадылар. ²⁴Иса олар: «Мен хем сизе бир совал бержек. Маңа жогап берсеңиз, сизе бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәними айдайын. ²⁵Яхя сува чүмдүрмәге ыгтыяры ниреден алды? Гөкденми я-да ынсандан?» дийип сорады. Олар

муны өзара маслахатлашмага башладылар: «Эгер Гөкден дийсек, Ол бизе: „Онда нәме үчин оңа ынанмадыңыз?“ диер. ²⁶Инсандан диймәге-де халкдан горкярыс, себәби хеммелер Яхяны пыгамбер сайяр». ²⁷Ахыры олар Иса: «Биз билемзок» дийип жогап бердилер. Иса-да олар: «Менем сизе бу затлары хайсы ыгтыяр билен эдйәними айтжак дәл» дийди.

Ики огул тымсалы

²⁸Иса сөзе башлады: «Сиз муңа нәме диерсиңиз? Бир адамың ики оглы бар экен. Ол биринжи оглуның янына барып: „Оглум, бу гүн гит-де, үзүмчиликке ишле“ диййәр. ²⁹Эмма ол: „Гит-жек дәл!“ дийип жогап берйәр. Йөне соңрак муңа гайтмышым эдип, ол ере гидйәр. ³⁰Яңкы адам икинжи оглуның янына барып, оңа-да шол сөзи айдяр. Ол болса: „Боляр, хожайын, барарын!“ дийип жогап берйәр, эмма гитмейәр. ³¹Буларың икисинден хайсысы какасының ислегини ерине етирди?» Олар: «Биринжиси» дийип жогап бердилер. Иса олар: «Сизе догрусыны айдярын, салгытчылар ве лолулар Худайың Шалыгына сизден өң гирерлер. ³²Яхя сизе догры ёл гөркезмәге гелди, сиз оңа ынанмадыңыз, эмма салгытчылар ве лолулар оңа ынандылар. Сиз муны гөрениңизден соң хем өкүн-медиңиз, оңа ынанмадыңыз» дийди.

Үзүмчилик ве кәрәндечилер тымсалы (Марк 12:1-12; Лука 20:9-19)

³³«Ене бир тымсала гулак асын: бир ер эси бар экен. Ол үзүм багларыны отурдып, дашына хаят айлаяр. Шерап

ясамак үчин үзүм ськмага чукур газяр ве гөзегчилик диңини гурыяр. Онсоң үзүмчилигини багбанлара кәрәндесине берип, өзи узак ёла гидйәр. ³⁴Хасыл мөвсүми геленде, үзүмиң мивесинден алып гелмек үчин, ол хызматкәрлерини кәрәндечилерин янына иберйәр. ³⁵Кәрәндечилер онуң хызматкәрлерини тутуп, бирини енжйәрлер, башга бирини өлдүрйәрлер, бейлекисини-де дашляярлар. ³⁶Үзүмчилигиң эси өңкүден хем көп хызматкәрлерини иберйәр. Кәрәндечилер олар-да өңкүлере эденлерини эдйәрлер. ³⁷Ахырсонунда үзүмчилигиң эси: „Оглумы сыларлар“ дийип, өз оглуны иберйәр. ³⁸Эмма кәрәндечилер бири-бирлерине: „Мирасдар шудур! Гелиң, шуны өлдүрип, мирасыны элинден алалың“ дийишйәрлер. ³⁹Олар оны тутуп өлдүрйәрлер ве үзүмчилигиң дашына ташляярлар. ⁴⁰Инди үзүмчилигиң эси гелип, бу кәрәндечилере нәме эдер?» ⁴¹Олар Иса: «Бу пис адамлары айылганч өлүме сезевар эдер ве үзүмчилигини болса мивесини вагтында өзүне бержек башга кәрәндечилере берер» дийдилер. ⁴²Иса олардан: «Сиз нәме Мукадес Язгыларда:

„Уссаларың рет эден дашы,
бинаның бурч дашы болды.
Муны Реб этди,
бу назарымызда тәсин
сайылды“

диен сөзлери окамадыңызмы?» дийип сорады.

⁴³«Мунуң үчин сизе шейле диййәрин: Худайың Шалыгы сизден алнып, Шалык үчин хасыл өндүржек халка берлер. ⁴⁴Бу дашың үстүне йыкылан бөлек-бөлек болар. Эгер ол бириниң

үстүне гачса, оны мынжырадар». ⁴⁵ Ёл-башчы руханылардыр фарисейлер Онуң тымсалларыны эшиденлеринде, гүррүниң өзлери барададыгыны аңдылар. ⁴⁶ Оны тутжак болдулар, йөне халкдан горкдулар, себэби халк Исаны пыгамбер сайярды.

22-нжи бап

Гелин той тымсалы

(Лука 14:15-24)

¹ Иса оlara ене-де тымсаллар аркалы гүррүң берди: ² «Гөгүң Шалыгы өз оглы үчин гелин тоюны тутан патыша меңзейэндир. ³ Ол тоя чагырыланlara хабар этмек үчин хызматкэрлерини иберйэр, эмма чагырыланлар гелмек ислемейэрлер. ⁴ Патыша ене башга хызматкэрлери иберип, оlara: „Чагырыланlara айдың, ине, мен той сачагыны тайярлап гойдум. Өкүзлерим, семиз малларым союлды, эхли зат тайяр, тоя гелсинлер“ диййэр. ⁵ Эмма олар үнс хем бермейэрлер, бири өз экин мейданына гидйэр, ене бири өз сөвдасының угрунда гезйэр. ⁶ Башгалары болса онуң хызматкэрлерини тутуп азар берйэрлер, олары өлдүрйэрлер. ⁷ Шейлеликте, патыша газап донуны геййэр. Ол гошун ёллап, яңкы ганхорлары дерби-дагын эдйэр, шэхерлерини отлар.

⁸ Онсоң патыша хызматкэрлерине: „Той сачагы тайяр, эмма чагырыланлар муңа мынасып дәл экен. ⁹ Көчелер чыкың-да, кими тапсаңыз, тоя чагырың“ диййэр. ¹⁰ Хызматкэрлер ёллара чыкып, яман диймән, ягшы диймән, тапанларының барыны үйшүрйэрлер, тойхана мыхманлардан доляр. ¹¹ Патыша мыхманлары гөрмәге гиренде, онуң той гейимини геймедик бир

адама гөзи дүшйэр. ¹² Оңа: „Эй, дост, сен той гейимини геймән, бу ере нәдип гирип билдиң?“ дийип сораяр. Шонда ол адамың дили тутуляр. ¹³ Онсоң патыша хызматкэрлерине: „Эл-аягыны даңың-да, оны дашары, гараңкылыга ташлаң, ол ерде агы ве диш гыжама болар“ диййэр. ¹⁴ Чүнки чагырыланлар көп, эмма сайлананлар аздыр».

Императорыңкы – императора

(Марк 12:13-17; Лука 20:20-26)

¹⁵ Соңра фарисейлер гидип, Оны гепде тутмак барада маслахат этдилер. ¹⁶ Хиродың тарапдарларының бирнәчесини Онуң янына ибердилер. Олар Исадан: «Мугаллым! Биз Сениң догручылдыгыңы, Худайың ёлуны хакыкат билен өвредйэндигиңи, хич киме тарапгөйлик этмейэндигиңи билйэрис, себэби Сен адамларың дережесине бакмаярсың. ¹⁷ Ханы, бизе айт, Сениң пикириңче, императора салгыт төлемек догрумы я догры дәл?» дийип сорадылар. ¹⁸ Иса оларың ниетлериниң ямандыгыны билип: «Мени нәме үчин сынаярсыңыз, эй, икийүзлүлер?» ¹⁹ Маңа салгыт пулуны гөркезин» дийди. Олар Иса бир күмүш теңге гетирдилер. ²⁰ Иса оlara: «Шу шекил билен язгы кимиңки?» дийип сорады. ²¹ Олар: «Императорыңкы» дийип жогап бердилер. Шонда Иса оlara: «Онда императорыңкыны – императора, Худайыңкыны Худая берин» дийди. ²² Олар муны эшиденлеринде, хайран галдылар. Шейдип, олар Исаны ташлап, ол ерден гитдилер.

Дирелиши барада совал

(Марк 12:18-27; Лука 20:27-40)

²³ Өлүмден соң дирелишиң ёкдугыны айдян саддукейлер Исаның

янына гелип, Оңа шейле сораг бердилер: ²⁴«Мугаллым! Муса бизе бир адам перзентсиз өлүп гитсе, доганы оңуң дул аялыны алып, өлен доганының неслини довам этдирмелидир дийип айдыпдыр. ²⁵Бизиң арамызда еди доган барды. Биринжиси өйленди-де өлди. Зүряды болмансоң, аялыны доганына галдырды. ²⁶Икинжиси, үчүнжиси, тә единжисине ченли хеммесинде шол бир ягдай гайталанды. ²⁷Оларың хеммесинден соң ол аял хем өлди. ²⁸Инди дирелиш гүни бу аял оларың хайсысының аялы болар? Оларың едиси хем оңа өйленипди ахырын». ²⁹Иса олар шейле жогап берди: «Сиз не Мукаддес Язгылары, не-де Худайың гудратыны билйәрсиниз, ине, шу себәпден яңышярсыңыз. ³⁰Ынсанлар өлүмден диреленде, не өйленерлер, не-де дурмуша чыкарлар, олар гөклердәки перишделер ялы боларлар. ³¹Өлүлерин дирелиши бабатда болса, сиз Худайың өзүңизе: ³²„Мен Ыбрайымың, Ысхагың, Якубың Худайыдырын“ диенини окамадыңызмы? Ол өлүлерин дәл-де, дирилерин Худайыдыр». ³³Мәхелле муны эшидип, Оңуң таглыматына хайран галды.

Иң улы табшырык

(Марк 12:28-34; Лука 10:25-28)

³⁴Фарисейлер Исаның саддукейлерин ағзыны юмдурандыгыны эшиденлеринде, бир ере йыгнанышдылар. ³⁵Олардан бир Төврат мугаллымы Исаны сынамак үчин: ³⁶«Мугаллым, Төвратда иң улы табшырык нәме?» дийип сорады. ³⁷Иса оңа шейле жогап

берди: «Худайыңыз Ребби тутуш йүрегиниз, әхли дүшүнжәңиз билен жан-тенден сөйүң. ³⁸Шу биринжи ве иң улы табшырыкдыр. ³⁹Икинжиси болса шунуң ялыдыр: „Якының өзүңи сөйшүң ялы сөй“. ⁴⁰Тутуш Төврат билен пыгамберлерин язгылары шу ики табшырыга баглыдыр».

Месих кимиң оглы?

(Марк 12:35-37; Лука 20:41-44)

⁴¹Фарисейлер үйшүп дуркалар, Иса олардан: ⁴²«Месих барада нәме пикир эдйәрсиниз? Ол кимиң оглы?» дийип сорады. Олар хем Иса: «Ол Давудың оглы» дийип жогап бердилер. ⁴³Иса олар шейле дийди: «Онда нәме үчин Давудың өзи Мукаддес Рухдан ылахам алып, Месихе Реб дийәр? Ол шейле дийипдир:

⁴⁴„Худай Реббиме шейле сөзледди: Душманларыңы аяк астына саянчам, Мениң сагымда отур“.

⁴⁵Эгер Давут Месихе Реб дийән болса, Ол нәхили Давудың оглы боляр?» ⁴⁶Исаның сорагына хич ким жогап берип билмеди. Шол гүнден башлап, Оңа мундан артык сораг бермәге хич ким милт этмеди.

23-нжи бап

Вай халыңыз!

(Марк 12:38-40; Лука 11:39-52; 20:45-47)

¹Соңра Иса халка ве Өз шәгиртлерине шейле гүррүң берди: ²«Төврат мугаллымлары билен фарисейлер Мусаның орнунда отырлар. ³Шонуң

22:24 Кан 25:5-6. 22:32 Мср 3:6,15. 22:37 Кан 6:5. 22:39 Лев 19:18.

22:44 Зеб 109:1.

үчин оларын сизе айдяңларының ба-
рыны ерине етирип, бержай эдиң, эм-
ма оларын эденлерини этмән, себәби
айдяң затларыны өзлери эдйән дәл-
дирлер. ⁴Олар агыр, гөтермеси кын
йүклери баглап, адамларын гершине
гойяңдырлар, йөне өзлери бу йүкле-
ри гөтермек үчин, бармагыны хем гы-
мылдатмак ислейән дәлдирлер. ⁵Олар
эхли эдйән затларыны гөз үчин эд-
йәндирлер. Төврат аятлар гутужы-
гыны гиңелдип, донларының готаз-
ларыны узалдяңдырлар. ⁶Тойларда
төри, синагогаларда баш күрсүлери,
⁷базарларда салам алмагы, адамла-
рын өзлерине „мугаллым“ диймек-
лерини халаяндырлар. ⁸Сиз өзүңизе
„мугаллым“ дийдирмән, себәби сизин
бир Мугаллымыңыз бардыр. Сизин
хеммәңиз догансыңыз. ⁹Ер йүзүнде
хич киме „ата“ диймән, себәби сизин
бир Атаңыз бардыр, Ол хем гөкдедир.
¹⁰Өзүңизе „баштутан“ дийдирмән, се-
бәби сизин бир Баштутаныңыз бар-
дыр, Ол хем Месихдир. ¹¹Араңызда
бейик сайылян хеммәңизе хызмат-
кәр болсун. ¹²Ким өзүни ёкары тут-
са, песелдилер, ким өзүни пес тутса,
бейгелдилер.

¹³Вай халыңыза, Төврат мугаллым-
лары ве фарисейлер! Эй, икийүзлү-
лер! Сиз Гөгүң Шалыгына гирмәге
адамларын өңүни баглаярысыңыз, оңа
не өзүңиз гирийәрсиниз, не-де гиржек-
лере ёл берйәрсиниз. ^a

¹⁵Вай халыңыза, Төврат мугаллым-
лары ве фарисейлер! Эй, икийүзлү-
лер! Сиз екеже адамы өз диниңизе

салжак болуп, деңизлере, дүзлере ай-
ланярысыңыз. Диниңизе саланыңыз-
дан сон болса, оны өзүңизден хем ики
эссе көп довахың жезасына сезевар
эдйәрсиниз. ¹⁶Вай халыңыза, эй, көр
ёлбашчылар! Сиз: „Ким ыбадатхана-
дан ант ичсе, бу хич зат сайылар, эм-
ма ким ыбадатхананың алтынындан
ант ичсе, ол өз антыны бержай этмә-
ге борчлудыр“ диййәрсиниз ¹⁷Эй, на-
дан көрлер! Хайсысы улы: алтынмы
я-да алтынмы мукаддес эдйән ыбадат-
хана? ¹⁸Шейле-де, сиз: „Ким гурбан-
лык сыпасындан ант ичсе, бу хич зат
сайылар, эмма ким онуң үстүндәки
садакадан ант ичсе, өз антыны бер-
жай этмәге борчлы болар“ диййәрсин-
из. ¹⁹Эй, көрлер! Хайсысы улы: са-
дакамы я-да садаканы мукаддес эд-
йән гурбанлык сыпасы? ²⁰Гурбанлык
сыпасындан ант ичйән, ондан хем,
онуң үстүндәки эхли затдан хем ант
ичйәндир. ²¹Ыбадатханадан ант ич-
йән, ондан хем, онда мекан тутан Ху-
дайдан хем ант ичйәндир. ²²Гөкден
ант ичйән, Худайың тагтындан хем,
онда Отурандан хем ант ичйәндир.

²³Вай халыңыза, Төврат мугаллым-
лары ве фарисейлер! Эй, икийүзлүлер!
Сиз нарпыздан, арпабадыядан ве зи-
реден ондан бир бөлеги берйәрсиниз,
эмма Мукаддес Кануның хас важып
ишлерини: адыллыгы, рехимдарлы-
гы, иманы ташлаярысыңыз. Буларын
бирини бержай эдип, бейлекилери-
ни ташламалы дәлсиңиз. ²⁴Эй, көр-
лери идйәнлер! Сиз сувы сүзүп, чы-
быны айбырярысыңыз, эмма дүйәни

^a **23:13** Кәбир голязмаларда 14-нжи аят душ гелйәр: *Вай халыңыза, Төврат мугал-
лымлары ве фарисейлер! Эй, икийүзлүлер! Сиз дул аялларың өйлерини талап, гөз
үчин узын-узын догалар окан болярсыңыз. Шонуң үчин хем сиз иң агыр жеза сезе-
вар боларсыңыз.*

ювудярысыңыз! ²⁵Вай халыңыз, Төврат мугаллымлары ве фарисейлер! Эй, икийүзлүлер! Сиз кәседир гапчанагың дашыны арассалайрысыңыз, эмма оларың ичи ачгөзлүкден хем бетнебисликден долудыр. ²⁶Эй, көр фарисей! Сен илки билен кәседир гапчанагың ичини арассала, шонда оларың дашы-да арасса болар. ²⁷Вай халыңыз, Төврат мугаллымлары ве фарисейлер! Эй, икийүзлүлер! Сиз агардылып, дашындан овадан гөрүнйән, эмма ичи өлүлериң сүңклери-дир хер түйсли мурдарлыкдан долы мазарсыңыз. ²⁸Сиз хем дашыңыздан адамлара догры адам ялы гөрүнйәрсиниз, эмма ичиңиз икийүзлүликден ве писликден долудыр.

²⁹Вай халыңыз, Төврат мугаллымлары ве фарисейлер! Эй, икийүзлүлер! Сиз пыгамберлериң губурларыны дикип ве догры адамларың ядыгәрликлерини безәп: ³⁰„Биз ата-бабаларымызың дөврүнде яшан болсак, пыгамберлериң ганыны дөкмекде олар шәрик болмаздык“ диййәрсиниз. ³¹Шейлелик билен, пыгамберлери өлдүренлериң огулларыдыгыңыз өзүңиз гүвә гечйәрсиниз. ³²Бейле болса, ата-бабаларыңыз башлан ишлерини тамамлаң инди!

³³Эй, йыланлар! Эй, алахөврөнлер несли! Сиз довзахың жезасындан нәхили гачжаксыңыз? ³⁴Шонуң үчин хем Мен сизе пыгамберлери, акылдарлары ве Төврат мугаллымларыны ёлларың. Сиз оларың кәбирини өлдүрәрсиниз, хача чүйләрсиниз, кәбирини синагогаларыңызда енжерсиниз, шәхерден-шәхере ызарларсыңыз. ³⁵Шейлеликде, ер йүзүнде бигүнә дөкүлен хер бир догры адамың ганына сиз жогапкәрсиниз. Хабылың

ганындан башлап, ыбадатхана билен гурбанлык сыпасының арасында си-зиң өлдүрен Бережяның оглы Зекаряның ганына ченли сиз жогапкәрсиниз. ³⁶Сизе догрысыны айдярын: бу затларың әхлисине шу несил жогапкәрдир. ³⁷Эй, Иерусалим! Пыгамберлери өлдүрйән, өзүне ёллананлары дашлаян Иерусалим! Товугың өз жүйжелерини ганатларының ашагына йыгнайшы ялы, Мен хем сениң чагаларыңы энчеме гезек йыгнажак болдум, эмма сиз муны ислекединиз. ³⁸Ине, өйүңиз хараба өврүлер. ³⁹Сизе шуны айдайын: „Реббич адындан Гелйәне алкыш болсун!“ диййәнчәңиз, Мени гайтадан гөрмерсиниз».

24-нжи бап

Дүйнәниң ахырының алааматлары
(Марк 13:1-31; Лука 21:5-33)

¹Иса ыбадатханадан чыкып барярка, шәгиртлери ыбадатхананың биналарына гуванып, оны Иса гөркезмек үчин, Онуң янына гелдилер. ²Эмма Иса олар: «Бу әхли затлары гөрйәнчизми? Сизе догрысыны айдярын: бу ерде даш үстүнде даш галмаз, хеммеси вейран болар» дийди.

³Соңрак Иса еке Өзи Зейтун дагында отырка, шәгиртлери Онуң янына гелип: «Бизе айтсана, бу затлар хачан болар? Сениң гелмегиңи ве дүйнәниң ахырыны гөркезйән алаамат нәхили болар?» дийип сорадылар. ⁴Иса олар шейле жогап берди: «Өгә болуң, хич ким сизи алдаймасын! ⁵Көплер Мениң адым билен гелип: „Мен Месих“ дийип, энчеме адамлары алдарлар. ⁶Сиз уруш турандыгы ве уруш барадакы мыш-мышлары эшидерсиниз. Хич затдан горкмаң. Булар

болмалыдыр, йөне энтек соңы дәл-дир. ⁷Миллет миллете, патышалык патышалыга гаршы чыкар. Айры-айры ерлерде ер титремелер, ачлыклар ^a йүзе чыкар. ⁸Буларың хеммеси бургуларың башлангыжыдыр. ⁹Соңра сизи ызарланмалара сезевар эдерлер, өлдүрерлер, Мен себәпли әхли миллетлер сизи йигренерлер. ¹⁰Шонда көплер Менден эл чекип, бир-бирлерине хайынлык эдерлер, бир-бирлерини йигренерлер. ¹¹Энчеме галп пыгамберлер дөрәп, көплери аздырарлар. ¹²Яман ишлерің артанлыгы зерарлы, көплерің сөйгүси совар. ¹³Эмма соңуна ченли чыдан халас болар. ¹⁴Патышалыгың бу Хош Хабары әхли миллетлере шаятлык хөкмүнде дүңйәнің әхли еринде вагыз эдилер, диңе шондан соң дүңйәнің ахыры гелер. ¹⁵⁻¹⁶Шонуң үчин хем вейранчылык гетирйән йигренжи задың мукадес ерде дикиленини гөрениңизде, Яхудыядакылар даглара гачсын. Хава, Даныел пыгамберің айданларына окыжы догры дүшүңсин. ¹⁷Үчекдәки адам бир зат алмак үчин ашак дүшүп, өе гирмесин. ¹⁸Экин мейданындакылар донуны алмак үчин ызына гелмесин. ¹⁹Ол гүнлерде гөврели аялларың ве чага эмдирийәнле-риң дат гүнүне! ²⁰Гача-гачлыгыңыз гышда я-да Сабат гүни болмасын дийип дилег эдиң. ²¹Чүнки ол гүнлерде шейле бир элхенч мушакгатлар болар велин, дүңйәнің башындан тә шу вагта ченли мунун ялы зат болан дәл-дир, хич хачан болмазам. ²²Ол гүн-лер гысгалдылмадык болсады, онда хич ким халас болмазды, эмма сайлананларың хагырасына ол гүнлер

гысгалдылар. ²³Шонда бири сизе: „Ине, Месих бу ерде“ я-да „Анха, ол ерде“ дийсе, ынанман. ²⁴Чүнки галп месихлер ве галп пыгамберлер дөрәп, сайлананлары-да мүмкин болдугыча аздыржак болуп, бейик алааматлардыр мугжызалар гөркезерлер. ²⁵Ине, Мен сизе өнүнден айтдым.

²⁶Шейлеликте, сизе: „Ине, Месих чөлде“ дийселер, гитмәң. „Ине, Ол ички отагларда“ дийселер-де, ынанман. ²⁷Ынсан Оглуның гелши гүндогарда чакып, гүнбатарда хем гөрүңйән йылдырым ялы болар. ²⁸Гарагушларың үйшмеги маслыгың бардыгының бир аламатыдыр. Ынсан Оглы хем бир ала-мат билен гелер. ²⁹Шол гүнлерің мушакгатының ыз яны Гүн гаралар, Ай нуруны сачмаз. Йылдызлар гөкден гачар, асман жисимлери лерзана гелер. ³⁰Шонда гөкде Ынсан Оглуның алама-ты гөрнер. Ер йүзүндәки әхли халклар яс тутуп перят эдерлер. Ынсан Оглу-ның бейик гудрата ве шөхрата бесле-нип, гөгүң булутларында гелйәнини гөрерлер. ³¹Ол белент сурнай сеси би-лен Өз перишделерини ёллар. Периш-делер Онун сайланларыны гөгүң бир ужундан бейлеки ужуна ченли, дүң-йәнің дөрт күңжүнден йыгнарлар.

³²Инжир агажындан сапак алың: онуң шахалары юмшап, япрак чы-каран махалы томсуң голайланды-гыны билйәрсиниз. ³³Шонуң ялы-да, бу затлары гөрениңизде, Ынсан Оглуның голай гелендигини, гапы-ның агзындадыгыны билиң. ³⁴Сизе догрусыны айдярын, бу затларың әх-лиси болянча, бу несил дүңйәден өт-мез. ³⁵Асман билен ер өтер, эмма Ме-ниң сөзлерим асла өтмез.

^a 24:7 Кәбир голязмаларда ачлыклар хем гыргын кесели.

Билинмейдән гүн ве сагат

(Марк 13:32-37; Лука 17:26-30,34-35; 12:41-48)

³⁶Эмма ол гүни хем сагады хич ким билйән дәлдир, не гөкдәки перишделер, не-де Огул ^a билйәндир, диңе Ата билйәндир. ³⁷Нухуң дөврүнде яшайыш нәхили болан болса, Ынсан Оглуның гелши-де шейле болар. ³⁸Нухуң гәмә мүнән гүнүне ченли, силден өңки гүнлерде адамлар ийип-ичйәрдилер, өйленип, дурмуша чыкярдылар. ³⁹Әпет сил гелип, хеммесини сүпүрип әкидйәнчә, олар өз башларындан инжек затлардан асла бихабардылар. Ынсан Оглуның гелши хем шейле болар. ⁴⁰Шонда экин мейданында ики адам болар, бири алнар, бири гойлар. ⁴¹Дегирмен башында бугдай үвейән ики аял болар, бири алнар, бири гойлар. ⁴²Шонуң үчин оя болуң, себәби Реббидиң хайсы гүн гелжегини билмейәрсидиз. ⁴³Эмма шуны билип гоюн: өй эси огрының гиче сагат нәчеде гелжегини билседи, оя боларды, өйүни талатмазды. ⁴⁴Мунуң үчин сиз хем тайяр болуң, себәби Ынсан Оглы сизидиң осламаян сагадыңызда гелер.

⁴⁵Хожайының садык хем акыллы хызматкәри ким? Бейлеки хызматкәрлерине вагтлы-вагтында нахар бермек үчин, оларың үстүнден гоян адамы дәлми? ⁴⁶Хожайыны доланып геленде, ишиниң башында гөрән хызматкәри нәхили багтлы! ⁴⁷Сизе догрусыны айдярын: хожайыны әхли мал-мүлкүни шоңа ынанар. ⁴⁸Эмма

яман ниетли хызматкәр өз ичинден: „Хожайыным гич гелер“ дийип, ⁴⁹Әлдашларыны урмага, серхошлар билен ийип-ичмәге башлар, ⁵⁰Эмма ол хызматкәриң хожайыны онуң осламаян гүнүнде, ойламаян сагадында гелер. ⁵¹Ол хызматкәрини парча-парча эдип, онуң башына икийүзлүлерин гүнүни салар. Ол ерде агы ве диш гыжама болар».

25-нжи бап

Он гыз тымсалы

¹«Шонда Гөгүң Шалыгыны чыраларыны алып, гиеви гаршыламага чыкан он гыза меңзетсе болар. ²Оларың бәшиси акыллы, бәшиси акылсыз экен. ³Акылсызлар чыраларыны алярлар, эмма яг алмаярлар. ⁴Акыллылар болса чыралары билен бирликде гапларда яг хем алярлар. ⁵Гиев гичә галанда, хеммесини укы басмарлаяр ве олар укляярлар. ⁶Яры гиче: „Анха, гиев гелйәр, гаршыламага чыкың!“ диен батлы сес эшидилйәр. ⁷Шонда яңкы гызларың хеммеси оянып, чыраларының ягыны дүзетмәге башлаярлар. ⁸Акылсызлар акыллылары: „Чыраларымыз сөнүп баряяр, бизе ягыңыздан бираз берәйин“ диййәрлер. ⁹Эмма акыллылар: „Әк! Бизе-де, сизе-де етмән дурмасын. Говусы, гидиң-де, сатыжылардан өзүңизе яг сатын алың“ диййәрлер. ¹⁰Олар яг сатын алмага гиден вагты гиев гелйәр. Тайяр дуран гызлар онуң билен биле тойхана гиренлеринден, гапы япыляр. ¹¹Бир салымдан бейлеки гызлар

^a 24:36 *Не-де Огул* – бу сөзлер кәбир голязмаларда ёк.

24:37-39 Гчк 6:5-8; 7:6-24.

хем гелип: „Ага! А-хов, ага! Гапыны ачай-да, биз гелдик“ диййэрлер. ¹²Эмма гиев: „Сизе догрусыны айд-ярын, мен сизи асла танамок“ дийип жогап берйэр. ¹³Шонуң үчин хем оя болуң, себэби сиз Ынсан Оглуның гелжек анык гүнүни ве сагадыны билмейэрсиниз.

Үч хызматкэр хақындакы тымсал
(Лука 19:11-27)

¹⁴Гөгүң Шалыгы шунуң ялыдыр: бир адам узак ёла гитмекчи болуп, хызматкэрлерини янына чагырып, мал-мүлкүни оlara табшырыр. ¹⁵Бу адам оларың херсиниң башарныгына лайык: бирине – бэш, бейлекисине – ики, башга бирине бир чувал алтын-күмүш берип, ёла рована боляр. ¹⁶Бэш чувал алан гидип, бу пул билен сөвда этмэге гиришип, ене бэш чувал пул газаняр. ¹⁷Ики чувал алан-да шонуң ялы эдип, ене ики чувал пул газаняр. ¹⁸Бир чувал алан болса гидип, чукур газяр-да, хожайының берен пулуны гөмүп гизлейэр.

¹⁹Көп вагтдан соң бу хызматкэрлерин хожайыны гелип, олардан хасабат сораяр. ²⁰Бэш чувал алан хызматкэр гелип, өңки пулуң үстүне ене бэш чувал гетирийэр. Ол: „Хожайын! Сен маңа бэш чувал алтын-күмүш ынанып-дың, ине, мен ондан ене бэш чувал газандым“ диййэр. ²¹Хожайыны оңа: „Берекелла, ягшы хем садык хызматкэр! Сен кичижик иште садык боланың үчин, инди бейик ишлери саңа ынанарын. Гел, хожайының шатлыгына шэрик бол!“ диййэр. ²²Ики чувал алан хем гелип: „Хожайын! Сен маңа ики чувал алтын-күмүш берипдиң, ине, мен ондан ене ики чувал газандым“ диййэр. ²³Хожайыны

оңа: „Берекелла, ягшы ве садык хызматкэр! Сен кичижик иште садык-лыгыңы гөркездиң, инди мен сени бейик ишлериң башына гечирерин. Гел, хожайының шатлыгына шэрик бол!“ диййэр. ²⁴Бир чувал алан хем гелип: „Хожайын, мен сениң гаты өздиемли адамдыгыңы билйэрдим. Сен экмедик еринден орярсың, сепмедик еринден йыгырсың. ²⁵Шонуң үчин мен горкдум, гидип, берен бир чувал пулуңы ере гөмүп гизледим, ине, пулуңы ал!“ диййэр. ²⁶Хожайыны оңа шейле диййэр: „Эй, эрбет хем ялта хызматкэр! Сен мениң экмедик еримден оряндыгымы, сепмедик еримден йыгандыгымы билйэрмидиң? ²⁷Онда пулумы ишевүрлере бермели экениң-дэ, мен хем гелип, оны пейдасы билен алардым. ²⁸Инди оңа берен бир чувалымы алың-да, он чувалла берин. ²⁹Кимде бар болса, оңа ене берлер, ондакы бол болар, эмма кимде ёк болса, онуң элиндеки хем алнар. ³⁰Пейдасыз хызматкэри дашары, гаранкылыга ташлаң. Ол ерде агы ве диш гыжама болар“.

Кыямат гүни

³¹Ынсан Оглы Өз шан-шөхратына бесленип, эхли перишделери билен гелер-де, шөхратлы тагтында отурад. ³²Эхли миллетлер Онуң хузурына йыгннарлар, чопаның гоюнлары гечилерден сайлайшы ялы, Ол хем олары бири-биринден сайлар. ³³Гоюнлары сагында, гечилери хем солунда гояр. ³⁴Онсоң Патыша сагындакылар шейле диер: „Эй, Атамың ялканлары! Гелиң-де, дүнийэ ярадыландан бэри сизиң үчин тайярланан патышалыгы мирас алың. ³⁵Себэби Мен ачдым – нан бердиңиз, тешнедим – сув

бердиңиз, кесекидим – мыхман алдыңыз, ³⁶ялаңачдым – дон бердиңиз, хассадым – бежердиңиз, зындандадым – гөрмәге гелдиңиз“. ³⁷Шонда догры адамлар Оңа жогап берип диерлер: „Я Реб, биз Сени хачан ач гөрүп, нан бердик? Хачан тешне гөрүп, сув бердик? ³⁸Хачан Сени кесеки гөрүп, мыхман алдык я ялаңач гөрүп, дон бердик? ³⁹Хачан Сени хасса я-да зынданда гөрүп, яныңа гелдик?“ ⁴⁰Патыша олар: „Сизе догрусыны айдярын, Мениң бу иң пес сайылян доганларымдан бирине эдениңизи Маңа эденсиңиз“ дийип жогап берди. ⁴¹Онсоң солундакыларашейле диер: „Эй, лагнатлылар, Мениң янымдан айрылың, иблис билен онуң перишделерине тайярланан эбеди ода яның! ⁴²Себәби Мен ачдым – нан бермедиңиз, тешнедим – сув бермедиңиз, ⁴³кесекидим – мыхман алмадыңыз, ялаңачдым – дон бермедиңиз, хассадым ве туссагдым – яныма гелип гөрмедиңиз“. ⁴⁴Шонда олар: „Я Реб, биз Сени хачан ач, тешне, кесеки, ялаңач, хасса я-да туссаглыкда гөрүп-де, Саңа хызмат этмедик?“ дийип сорарлар. ⁴⁵Шонда олар: „Сизе догрусыны айдярын, муны бу иң пес сайылянлардан бирине этмедигиңизи, Маңа-да эден дәлсиңиз“ дийип жогап берди. ⁴⁶Булар эбеди жеза, догры адамлар болса бакы яшайша говшарлар».

26-нжы бап

Исаны өлдүрмек барада дилдүвшүк
(Марк 14:1,2; Лука 22:1,2;
Ёханна 11:45-53)

¹Иса әхли сөзүни тамамлап, шәгиртлерине: ²«Билшиңиз ялы, ене ики гүнден Песах байрамыдыр. Онсоң Ынсан Оглы хача чүйленмәге табшырылар»

дийди. ³Шол вагт ёлбашчы руханылар билен халкың яшулулары Каяфа атлы баш руханының ховлусына йыгнанып, ⁴Исаны хиле билен тутуп өлдүрмек барада маслахат гечирдилер. ⁵Олар: «Байрам гүнлеринде тутмалың, халк галмагал турзаймасын» дийишдилер.

Бир аял ягы Исаның башына гуйяр
(Марк 14:3-9; Ёханна 12:1-8)

⁶Иса Бейтанияда дери кеселли Симуның өйүнде сачак башында отырка, ⁷бир аял чүйшеде гымматбаха атыр ягыны алып, Онуң янына гелди ве оны Исаның башына гуйды. ⁸Шәгиртлер муны гөрөнлеринде, гахарланып: «Нәме үчин бу яг бейле истрип эдилди? ⁹Бу ягы көп пула сатып, гарыплара пайлап боларды ахырын» дийишдилер. ¹⁰Иса муны билип, оларашейле дийди: «Нәме үчин аялы ынжадярсыңыз? Ол Мениң үчин ажайып иш этди. ¹¹Гарыплар хемише сиңиң яныңыздадыр, эмма Мен хемише яныңызда болмарын. ¹²Ол бу ягы Мениң беденими жайламага тайяр этмек үчин гуйды. ¹³Сизе догрусыны айдярын, бу Хош Хабар дүниәнің ниресинде вагыз эдилсе, бу аялың эдениде шол ерде ятланар».

Юдасың хайынлыгы
(Марк 14:10,11; Лука 22:3-6)

¹⁴Соңра Онкилерден Юдас Искариот диен бири ёлбашчы руханыларың янына гитди. ¹⁵Юдас олардан: «Эгер мен Исаны сиңиң элиңизе табшырсам, маңа нәме берерсиңиз?» дийип сорды. Олар хем Юдас отуз теңге күмүш чекип бердилер. ¹⁶Юдас шондан соң Исаны олара табшырмак үчин аматлы пурсат пейләп гезди.

Песах нахары

(Марк 14:12-26;

Лука 22:7-20,21-23; Ёханна 13:21-30;

1 Коринтослылар 11:23-25)

¹⁷Петир байрамының илкинжи гүни шәгиртлер Исаның янына гелип: «Сениң үчин Песах нахарыны ниреде тайярламагымызы ислейәрсин?» дийип сорадылар. ¹⁸Иса олар: «Шәхере гидиң-де, шу айдан кишиминң өйүне барың. Оңа: „Мугаллымымыз саңа: ‘Вагтым голайлады, Песах байрамыны шәгиртлерим билен билеликде сениң өйүңде беллежек дийәһәр’“ дийиң» дийди. ¹⁹Шәгиртлер хем Исаның өзлерине буйрушы ялы эдип, Песах нахарыны тайярладылар.

²⁰Агшам Иса он ики шәгирди билен билеликде сачак башына гечди. ²¹Олар нахарланып отырқалар, Иса: «Сизе догрусыны айдярын: сизиң бириниз Маңа хайынлык эдерсиңиз» дийди. ²²Олар гаты тукатланып, ызлы-ызына Оңдан: «Агам, мен бир дәлми?» дийип сорамага башладылар. ²³Иса хем олар: «Элини Мениң билен бир оқара батыран Маңа хайынлык эдер. ²⁴Ынсан Оглы Өзи хакда язылышы ялы жан берер, эмма Ынсан Оглуна хайынлык эдениң халына вай! Ол адам энеден догулмадык болса, онуң үчин хас оңат боларды» дийип жогап берди. ²⁵Оңа хайынлык эден Юдас: «Мугаллым, мен бир дәлмикәм?» дийип сорады. Иса хем оңа: «Өзүң айтдың» дийди.

²⁶Нахарланып отырқалар, Иса элине чөрөк алып шүкүр этди ве оны дөвүп, шәгиртлерине берди-де: «Алын,

ийиң, бу Мениң беденимдир» дийди. ²⁷Онсоң шераплы кәсәни алып, шүкүр эдениннен соң шәгиртлерине берип: «Шундан хеммәңиз ичиң. ²⁸Бу көп адамларың гүнәлериниң багышланмагы үчин дөкүлйән ганым аркалы багланышылян әхтдир ^a. ²⁹Сизе шуны айдайын: Атамың Шалыгында сизиң билен биле тәзесини ичжек гүнүме ченли шерабы гайтадан ичмерин» дийди. ³⁰Олар Худая өвги сеналарыны айданларындан соң, Зейтун дагына чыкдылар.

Иса Петрусың инкәр

этәҗекдигини айдяр

(Марк 14:27-31; Лука 22:31-34;

Ёханна 13:36-38)

³¹Соңра Иса шәгиртлерине: «Сизиң хеммәңиз шу гижәниң өзүңде Менден эл чекерсиңиз, себәби „Чопаны уарын, гоюнлар даргап гидер“ дийип язылгыдыр. ³²Эмма Мен диреленимден соң, сизден өң Желилә барарын» дийди. ³³Петрус Оңа: «Хеммелер Сенден йүз өвүрсе-де, мен асла йүз өвүрмерин» дийди. ³⁴Иса оңа: «Саңа догрусыны айдярын, шу гиже хораз гыгырмаздан өң, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» дийди. ³⁵Эмма Петрус Оңа: «Мен Сениң билен өлмели болсам-да, Сени асла инкәр этмерин!» дийди. Шәгиртлеринң хеммеси-де шейле дийдилер.

Гетсемани багында

(Марк 14:32-42; Лука 22:39-46)

³⁶Соңра Иса шәгиртлери билен Гетсемани диен ере гитди. Иса олар: «Сиз

^a 26:28 Әхтдир – кәбир голязмаларда тәзе әхтдир.

бу ерде гарашың, Мен хол ере гидип, Худая дога этжек» дийди. ³⁷Иса Петруссы, Зебедейиң огуллары Якуп билен Ёханнаны янына алды. Ол тукатланып, гайгыланмага башлады. ³⁸Иса олар: «Мениң жаным өлер ялы тукат. Сиз бу ерде галың ве оя болун» дийди. ³⁹Иса бираз өне йөреди-де, ере йүзин дүшүп: «Эй, Атам! Мүмкин болса, бу хасрат кәсесини Менден сова гечсин, йөне Мениң ислегим дәл, Сениң ислегин ачала ашсын!» дийип, дилег этди.

⁴⁰Иса гайдып геленде, шәгиртлери уклап ятан экенлер. Иса Петрус: «Мениң билен биле бир сагат-да оя болуп билмединизми?» ⁴¹Оя болун, сынага дүшмез ялы дилег эдин. Рух гайратлыдыр, йөне беден эжиздир» дийди.

⁴²Иса икинжи гезек гидип, дилег этди: «Эй, Атам, Мен ичмесем, бу кәсениң гечмеги мүмкин дәл болса, онда Сениң ислегин болсун!» ⁴³Ызына гайдып геленде, шәгиртлери ене уклап ятан экенлер, себәби оларың гөзлери бүрлүп дурды. ⁴⁴Иса олары гоюп, ене гитди, ене шол өңки сөзлери билен үчүнжи гезек дилег этди.

⁴⁵Онсоң шәгиртлериң янына гайдып гелип: «Сиз хенизем уклап ятырсыңызмы? Дынжыңызы алярсыңызмы? Ине, пурсат голайлады, Ынсан Оглы гүнәкәрлериң элине берилйәр. ⁴⁶Туруң, гиделиң. Анха, Маңа хайынлык эден голайлады» дийди.

Иса тутуляр

(Марк 14:43-50; Лука 22:47-53; Ёханна 18:3-12)

⁴⁷Иса хениз гепләп дурка, Онкилериң бири болан Юдас пейда болды. Онуң янында ёлбашчы руханьлар билен яшулулар тарапындан иберилен гылычлы, таяклы бир мәхелле барды.

⁴⁸Иса хайынлык эден Юдас олар билен: «Мен кими өпсем, Иса Шолдур» дийип геплешипди. ⁴⁹Ол геле-гелмәне Исаның янына барды-да: «Салам, Мугаллым!» дийип, Оны өпди. ⁵⁰Иса хем оңа: «Достум, ханы, нәме этжек болсаң эт» дийди. Эдил шол вагт адамлар Исаны тутуп, эле салдылар. ⁵¹Исаның янындакыларың бири гылыжыны сырып, баш руханьның хызматкәрини уруп, онуң гулагыны кесди. ⁵²Шонда Иса оңа шейле дийди: «Гылыжыңы гынына сал, гылыч чекенлериң хеммеси гылычдан өлер. ⁵³Нәме Мен Атамдан көмек сорап, йүз тутуп билмез өйдйәрсиңми? Ислесем, Ол шу пурсадың өзүнде Маңа он ики гошун перишдеден-де көп перишделери иберер. ⁵⁴Эмма бейтсем, Мукаддес Язгылар нәхили бержай болар? Буларың әхлисиниң ачала ашмагы герек ахыры!» ⁵⁵Шол вагт Иса мәхеллә йүзленип: «Нәме үчин бир гозгалаңчының гаршысына чыкан ялы, Мени тутмак үчин гылычлы хем таяклы гелипсиңиз? Хер гүн ыбадатханада отуруп, адамлара өвредйәрдим, шонда Мени тутмандыңыз. ⁵⁶Йөне буларың әхлисы пыгамберлериң язгыларының бержай болмагы үчин болды» дийди. Шонда шәгиртлериң хеммеси Исаны ташлап гачып гитдилер.

Иса межлисиң өнүнде

(Марк 14:53-65; Лука 22:54,55,63-71; Ёханна 18:13,14,19-24)

⁵⁷Исаны тутанлар Оны баш рухань Каяфаның янына гетирдилер, Теврат мугаллымлары билен яшулуларда шол ере йыгнаныпдылар. ⁵⁸Петрус болса баш руханьның ховлусына ченли гара гөрнүмден Исаның ызына дүшүп гитди. Ол ичери гирди-де, ишиң

соңуну гөржек болуп, сакчылар билен биле отурды. ⁵⁹Ёлбашчы руханылар ве тутуш межлис Иса өлүм жезасыны бермек үчин, Оңа гаршы галп субутнамалар агтардылар. ⁶⁰Көп яланчы шаятлар гелди, эмма Оңа гаршы хич зат тапып билмедилер. Ахырсоңы ики саны яланчы шаят гелип: ⁶¹«Бу адам: „Мен Худайың ыбадатханасыны йыкып, оны үч гүнде тазеден салып билерин“ дийди» дийип хабар берди. ⁶²Баш руханы орнундан туруп: «Сен асла жогап бержек дәлми? Бу адамларың Сениң гаршына берйән шаятлыгы нәме?» дийди. ⁶³Эмма Иса дымды. Баш руханы Оңа: «Саңа дири Худайдан касам эдйәрин, бизе айт, Худайың Оглы – Месих Сенми?» дийди. ⁶⁴Иса оңа: «Хава, Сениң айдышың ялыдыр» дийип жогап берди. Соңра сөзүни довам эдип: «Сизе ене шуны айдайын, мундан соң сиз Ынсан Оглуның Гудратыгүйчлиниң сагынды отураныны ве гөгүң булутларында гелйәнини гөрерсиңиз!» дийди. ⁶⁵Шонда баш руханы якасыны йыртты: «Ол Худая дил етирди, бизе башга шаятлык нәме герек? Оңуң Худая дил етиренини өзүңиз эшитдиниз ахырын. ⁶⁶Нәме карара гелйәрсиниз?» дийди. Олар: «Ол өлүме мынасып!» дийип жогап бердилер. ⁶⁷Оңсоң Исаның йүзүне түйкүрдилер, Оны юмрукладылар, кәбирлери Оңа: ⁶⁸«Эй, Месих, бизе велилик эт, Сени уран ким?» дийип, Оны шапбатладылар.

Петрус Исаны инкәр эдйәр
(Марк 14:66-72; Лука 22:56-62;
Ёханна 18:15-18,25-27)

⁶⁹Петрус болса дашарда, ховлуда отырды. Бир кениз оңуң янына гелип:

«Сен хем желилели Иса билен биледиң» дийди. ⁷⁰Эмма Петрус муны хеммелерин өңүнде инкәр эдип: «Мен сениң нәме диййәниңи билмейәрин» дийди. ⁷¹Соңра ол ховлының өң тарапына чыкды. Оны башга бир кениз гөрүп, ол ерде дуранлара: «Бу адам насыралы Иса билен биледи» дийди. ⁷²Петрус ене-де инкәр эдип: «Мен ол адамы танамок» дийип ант ичди. ⁷³Аз салымдан ол ерде дуранлар Петруса ене-де: «Хакыкатдан да, сенем шоларың бири, себәби сениң геплейшиң муны билдирип дур» дийдилер. ⁷⁴Шонда Петрус ант ичип: «Худай урсун! Мен ол адамы танамок» дийди. Эдил шол вагт хоразгыгырды. ⁷⁵Петрус Исаның: «Хоразгыгырмаздан өң, сен Мени үч гезек инкәр эдерсиң» диен сөзүни ятлады ве дашары чыкып, мөңүрип аглады.

27-нжи бап

Юдас өзүни асяр
(Марк 15:1; Лука 23:1,2;
Ёханна 18:28-32)

¹Ир сәхер билен әхли ёлбашчы руханылардыр халкың яшулулары Иса өлүм жезасыны бермек барада маслахат гечирдилер. ²Оны даңып, хәким Пилата элтип табшырдылар. ³Оңсоң Иса хайынлык эден Юдас Оңа хөкүм эдиленини гөрүп, эден ишине өкүнди. Ол отуз теңге күмши ызына, ёлбашчы руханылар билен яшулуларга гетирип: ⁴«Мен бигүнә кишә хайынлык эдип, гүнә газандым» дийди. Олар-да: «Бизе нәме, муңа өзүң жогап берйән» дийдилер. ⁵Юдас күмүшлери ыбадатхананың ичине зыңды-да,

чыкып гайтды. Сонра гидип, өзүни асды. ⁶ Ёлбашчы руханылар болса күмүшлери алып: «Бу пуллары ыбадатхананың хазынасында гоймак кануна догры гелмейэр, себэби булар ган нырхыдыр» дийдилер. ⁷ Шейлекликде, маслахат гечирип, гелмишек-лере гонамчылык этмек үчин, бу пула күйзегэриң ерини сатын алдылар. ⁸ Шонуң үчин ол ере шу гүне ченли «Ган мейданчасы» дийилейэр. ⁹⁻¹⁰ Шонда Ермея пыгамбер аркалы айдылан шу сөз бержай болды: «Реббиң маңа буйрушы ялы, ысрайыл халкының Оңа кесен нырхыны – отуз күмүш теңнесини алып, күйзегэриң ерини сатын алдылар».

Иса Пилатың өңүнде

(Марк 15:2-5; Лука 23:3-5;

Ёханна 18:33-38)

¹¹ Исаны хэкимиң хузуруна гетирдилер. Хэким Ондан: «Сен яхудыларың патышасымы?» дийип сорады. Иса хем: «Айдышың ялыдыр» дийди. ¹² Ёлбашчы руханылар билен яшулулар Оны айыпланларында, Ол хич хили жогап бермеді. ¹³ Онсоң Пилат Ондан: «Сениң гаршыңа берилейән мунча шаятлыклары эшитмейэрсинми?» дийип сорады. ¹⁴ Иса онуң екеже сорагына хем жогап бермеді. Хэким муңа гаты гең галды.

¹⁵ Хер Песах байрамында хэким халкың хайышы билен бир туссагы бошатмагы адат эдинипди. ¹⁶ Шол вагтлар Ешува Бараббас ^a диен ады белли бири туссаглыкда ятырды.

¹⁷ Шейлекликде, халк йыгнанышанда Пилат олардан: «Сизиң үчин кими бошатмагымы ислејэрсиниз? Ешува Бараббасымы я-да Месих дийилейән Исаны?» дийип сорады. ¹⁸ Ол ёлбашчы руханылар билен яшулуларың Исаны гөрипчиликден табшырандыкларыны билейэрди. ¹⁹ Пилат хөкүм күрсүсинде отырка, аялы оңа: «Ол догры адам билен ишиң болмасын, себэби мен гечен гиже дүйшүмде Ол зерарлы көп азаптар чекдим» дийип, хабар ёллапды. ²⁰ Эмма ёлбашчы руханылар билен яшулулар Исаның дерегине Бараббасы бошатмагыны талап эдиң дийип, халкы күшгүрдилер. ²¹ Хэким олара йүзленип: «Сиз бу икисинден мениң хайсыны бошатмагымы ислејэрсиниз?» дийип сорады. Олар хем: «Бараббасы» дийип жогап бердилер. ²² Пилат олара: «Онда мен Месих дийилейән Исаны нэме эдейин?» дийип сорады. Оларың хеммеси бирагыздан: «Ол хача чүйленсин!» дийдилер. ²³ Пилат: «Нэме үчин? Ол нэме яманлык этди?» дийип сорады. Эмма олар: «Оны хача чүйле!» дийип, хас бетер гыгырышдылар.

²⁴ Пилат өз элинден хич зат гелмейэндигини ве галмагалың болса барха артындыгыны гөренсоң, элине сув алды-да, мэхеллэниң өңүнде элини ювуп: «Бу адамың ганының дөкүлмегинде мен языксыз. Муңа сиз жогапкэрсиниз!» дийди. ²⁵ Әхли халк: «Онуң ганына биз ве чагаларымыз жогапкэр!» дийип жогап берди. ²⁶ Шонда Пилат Бараббасы бошатды,

^a 27:16 *Ешува Бараббас* – кэбир голязмаларда *Ешува* диен сөз ёк, шейле хем 17-нжи аятта.

Исаны болса гамчыладып, хача чүй-лемек үчин, эсгерлериң элине берди.

Эсгерлер Исаны масгаралаяр
(Марк 15:16-20; Ёханна 19:2,3)

²⁷Соңра хәкимиң эсгерлери Исаны хөкүмет сарайына элтип, тутуш гошун топарларыны Онуң дашына үйшүрдилер. ²⁸Эгин-эшигини чыкарып, эгнине гызыл дон гейдирдилер. ²⁹Тикенден тәч өрүп, башына гейдирдилер-де, саг элине таяк тутдурдылар. Өңүнде дыза чөкүп: «Яшасын яху-дыларың патышасы!» дийип, Оны масгараладылар. ³⁰Онуң үстүне түйкүрдилер, таяклап, башына урдулар. ³¹Оны масгараланларындан соң, доны эгнинден чыкардылар-да, Өз эгин-эшигини гейдирип, хача чүйлемәге алып гитдилер.

Иса хача чүйленйәр
(Марк 15:21-32; Лука 23:26-43;
Ёханна 19:17-27)

³²Ёлда баряркалар, киринейли Симун атлы бир адама саташдылар. Олар бу адама Исаның хачыны гөтермәге межбур этдилер. ³³Олар Голгота (бу «Келлечанак депеси» диймеги аңладяр) диен ере гелдилер. ³⁴Шонда Оңа ичиржек болуп, өт гарылан шерап бердилер, эмма Иса даданындан соң, оны ичмекден йүз өвүрди. ³⁵Оны хача чүйләнлеринден соң, биже атышып эгин-эшигини өзара пайлашдылар. ³⁶Соңра ол ерде отурып, Оңа гаравуллык этдилер. ³⁷Депесинде болса: «БУ ЯХУДЫЛАРЫҢ ПАТЫШАСЫ ИСАДЫР» диен этмиш язгысыны асдылар. ³⁸Онуң билен биле ики гаракчы хем хача чүйленди. Оларың бири

Исаның саг тарапында, бейлекиси чеп тарапындады. ³⁹Гечип барянар башларыны яйкап, Исаны яңсылаярдылар. ⁴⁰Олар: «Ханы, Сен ыбадатхананы йыкып, үч гүнде салжакдың-а. Эгер Худайың Оглы болсаң, хачдан ашак дүш-де, Өзүңи халас эт-дә!» диййәрдилер. ⁴¹Ёлбашчы руханылар, Төврат мугаллымылары, яшуллар хем Исаны хут шунун ялы масгаралап, бири-бирлерине: ⁴²«Өзгелери халас этди, эмма Өзүңи халас эдип биленок. Өзем Ысрайылың Патышасымыш! Онда, гой, Ол хәзириң өзүнде хачдан ашак дүшсүн, биз хем Оңа иман эдели. ⁴³Ол Худая сыгынярды. Эгер Худай халаян болса, гой, хәзириң өзүнде Оны халас этсин. Ханы, Ол: „Мен Худайың Оглудырын“ диййәр-дә» дийишйәрдилер. ⁴⁴Шейле хем, Иса билен биле хача чүйленен гаракчылар-да Оңа сөгйәрдилер.

Исаның өлүми
(Марк 15:33-41; Лука 23:44-49;
Ёханна 19:28-30)

⁴⁵Гүнортан он икиден өйлән сагат үче ченли тутуш юрды гараңкылык гаплап алды. ⁴⁶Өйлән сагат үч төве-реги Иса гаты сес билен гыгырып: «Элохи, Элохи! Лема сабактани?» ягны: «Худайым, Худайым! Нәме үчин Мени терк этдин?» дийди. ⁴⁷Ол ерде дуранларың кәбирлери муны эшиденлеринде: «Ол Ылясы чагыряр» дийишдилер. ⁴⁸Бир адам ылгап барып, бир эсгини сиркә батырды. Оны бир таягың ужуна дакды-да, ичиржек болуп, Иса узатды. ⁴⁹Бейлекилер-де: «Ханы, гөрелиң! Ыляс гелип, Оны халас эдермикә?» дийишдилер.

⁵⁰Иса ене-де гаты сес билен гыгырып, жан берди.

⁵¹Шол вагт ыбадатхананың тутусы ёкардан ашаклыгына йыртылып, икё бөлүнди, ер титрәп, дашлар ярылды.

⁵²Мазарлар ачылып, өлен энчеме мукаддес адамларын жеседи дирелди.

⁵³Олар мазарлардан чыкып, Иса диреленден соң, мукаддес шәхере барып, көплере гөрүндилер.

⁵⁴Иса гаравуллык эдип дуран йүзбашы билен янындакы эсгерлер ер титремәни, болан бейлеки затлары гөрөнлеринде, горка дүшүп:

«Хакыкатдан-да, бу Худайың Оглы экен!» дийдилер.

⁵⁵Ол ерде узакдан сепедишип дуран көп аяллар хем барды.

Олар Желиледен Исаның ызына дүшүп геленлерди ве Оңа хызмат эденлерди.

⁵⁶Оларың арасында магдалалы Меръем, Якуп билен Ёсәниң^а әжеси Меръем барды, шейле-де Зебедейиң огулларының әжеси хем барды.

Иса жайланыр

(Марк 15:42-47; Лука 23:50-56;

Ёханна 19:38-42)

⁵⁷Агшам дүшөн вагты Юсуп атлы ариматиялы бир бай адам гелди. Ол хем Исаның шәгиртлеринденди.

⁵⁸Ол Пилатың янына барып, Исаның жеседиң диледи. Шонда Пилат жеседиң оңа берилмегини буюрды.

⁵⁹⁻⁶⁰Юсуп жеседи алып, Оны тәмиз кепене долап, гаяда өзи үчин ойдурып ясадан тәзе мазарында жайлады.

Онсоң мазарың агзына бир даш тогалап гетирип гойды-да, ол ерден гитди.

⁶¹Магдалалы Меръем билен бейлеки Меръем хем шол ерде мазарың гаршысында отырдылар.

⁶²Эртеси, ягны Тайярлык гүнүниң эртеси ёлбашчы руханылар билен фарисейлер Пилатың янына йыгнанышып:

⁶³«Женап, ол яланчының энтек дирикә: „Мен үч гүнден соң дирелерин“ диени бизиң ядымызда.

⁶⁴Шонуң үчин үч гүнләп мазарың гораг астында сакланмагыны буюр, шәгиртлери гиже гелип, жеседи огурлап, халка болса:

„Ол дирелди“ дийәймесинлер. Бу соңкы ялан өңкүденде бетер болар» дийдилер.

⁶⁵Пилат оларә: «Яныңызә эсгерлер алып, гидиң-де, мазары өз билшиңиз ялы гораг астында сакладың» дийди.

⁶⁶Олар хем эсгерлер билен гидип, мазарың агзындакы дашы мөхүрледилер-де, гаравул гоюп, мазары гораг астында саклатдылар.

28-нжи бап

Иса дирелйәр

(Марк 16:1-10; Лука 24:1-12;

Ёханна 20:1-10)

¹Сабат гүни геченден соң, хепдәниң биринжи гүни^б ир сәхер билен магдалалы Меръем ве бейлеки Меръем мазары гөрмәге гитдилер.

²Бирденкә гүйчли ер титреди. Реббиң бир перишдеси гөкден инип, дашы бир чете тогалады-да, онуң үстүнде отурды.

³Онуң гөрнүши йылдырым ялы өвшүн атярды, эгинбашы гар ялы акды.

⁴Сакчылар горкуларындан яңа сандырашып, өли кимин ере язылдылар.

⁵Перишде аялларә: «Горкмаң! Мен сизиң хача чүйленен Исаны гөзлейәндигиңизи билйәрин.

⁶Ол бу ерде

^а 27:56 *Ёсә* – грекче *Юсуп*, бу Ёсәниң бейлеки ады.

^б 28:1 *Хепдәниң биринжи гүни* – бу еврейлериң сененамасы боюнча екшенбе гүнүдир.

ёк. Ол Өз айдышы ялы дирелди. Бәри гелиң-де, Онуң ятан ерини гөрүң. ⁷Инди чалт гидип, Онуң шәгиртлерине: „Иса дирелипдир, Ол сизден өң Желилә баряр. Сиз Оны шол ерде гөрерсиңиз“ дийиң. Гулак асын, мен сизе муны айдандырын» дийди.

⁸Аяллар горкы хем шатлык билен ховлугышып, мазардан узаклашдылар. Олар ылгашып, Исаның шәгиртлерине хабар бермәге гитдилер. ⁹Бирденкә олара Иса душуп: «Салам!» дийди. Олар хем Онуң янына гелип, аягына йыкылып, Оңа сежде этдилер. ¹⁰Онсоң Иса олара: «Горкмаң! Барың, доганларыма айдың, Желилә гитсинлер. Мени шол ерде гөрерлер» дийди.

Сакчыларың гетирен хабары

¹¹Аяллар хениз ёлдакалар, сакчыларың бирнәчеси шәхере барып, болан әхли затлары ёлбашчы руханылара хабар бердилер. ¹²Олар яшуллар билен йыгнанышып, маслахат гечиренлеринден соң, эсгерлере көп пул берип: ¹³«Сиз халка: „Биз гиже

ятыркак, шәгиртлери гелип, Онуң жеседини огурлап гидипдирлер“ дийиң.

¹⁴Бу хабар хәкимиң гулагына барып етсе, оны ынандырып, биз сизи алададан дындарарыс» дийдилер. ¹⁵Гаравуллар пулы алып, өзлерине буйрулышы ялы этдилер. Бу гүррүң яху дыларың арасында шу гүне ченли хем довам эдип гелияр.

Иң соңкы табишырык

(Марк 16:14-18; Лука 24:36-49; Ёханна 20:19-23; Ресул 1:6-8)

¹⁶Шунлук билен, он бир шәгирт Желилә, Исаның айдан дагына гитди. ¹⁷Исаны гөрүп, Оңа сежде этдилер, эмма оларың кәбири шүбхеленди.

¹⁸Иса хем оларың янына гелип: «Гөкде ве ерде әхли ыгтыярлык Маңа берилди. ¹⁹Шонуң үчин хем гидиң-де, әхли миллетлери шәгирт эдиң, олары Ата, Огул ве Мукаддес Рухуң адындан сува чүмдүриң. ²⁰Сизе буйран әхли затларымы бержай этмеги олара өвредин. Мен хемише, тә дүнийәниң ахырына ченли сизиң билен боларың» дийди. ^a

